

Дзе рыхтуюць вайсковых кухараў?

Брыльянтавыя сакрэты: у чым яны?

Налібоцкія «рабінзоны»: жыццё ў пушчы.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТАР 4

СТАР 5

СТАР 6

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«МЫ ЖЫВЁМ З РЕАЛЬНАГА СЕКТАРА ЭКАНОМІКІ»

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка пратэсціраваў учора новы 450-тонны кар'ерны самазвал БелАЗ у час наведвання кіруючай кампаніі холдынга «БелАЗ-Холдынг», перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы прыняў удзел у адкрыцці цэха вытворчасці звышжывіх машын. Адбылася прэзентацыя кар'ернага самазвала БелАЗ грузпадымальнасцю 450 тон. Кіраўнік дзяржавы зрабіў пробную паездку на новым самазвале па выпрабавальным палігоне.

У час наведвання ААТ «БелАЗ» Аляксандр Лукашэнка азнаёміўся з гападарчай дзейнасцю прадпрыемства, перспектывамі яго развіцця.

Акрамя таго, Прэзідэнту было далажана аб інавацыйных праектах, якія рэалізуюцца ў прыватнасці на Мінскім моторабудаўнічым заводзе, БМЗ, прадпрыемствах дрэваапрацоўчай прамысловасці. Размова таксама ішла аб тэмпах абнаўлення асноўных фондаў на прамысловых прадпрыемствах Беларусі, інавацыйнай і інвестыцыйнай дзейнасці ў прамысловасці.

У час сустрэчы з працоўным калектывам ААТ «БелАЗ» Аляксандр Лукашэнка павадаміў, што ў Беларусі распрацоўваецца праект падтрымкі сем'яў з дзецьмі «Вялікая сям'я». Паводле слоў Прэзідэнта, разглядаюцца розныя варыянты падтрымкі. Адзін з іх — гэта адкрыццё рахунку, на які будзе налічвацца сродкі пры нараджэнні дзіцяці. Прычым плануецца, што гэта сума будзе значна павялічвацца пры з'яўленні ў сям'і кожнага наступнага дзіцяці.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што і сёння шматдзетным сем'ям дзяржава аказвае істотную падтрымку, у прыватнасці прадстаўляюцца бясплатнае жыллё.

«Любым чынам трэба падтрымліваць сем'ю, каб у іх нараджалася па трое дзяцей. Дзеці — гэта галоўнае, — сказаў Прэзідэнт. — Калі ў нас не будзе дастаткова насельніцтва, тады няма чаго гаварыць пра незалежнасць».

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што Беларусь у плане нараджальнасці ўжо дэманструе надзвычайны вынікі. Паводле яго слоў, у наступным годзе краіна выйдзе на нулявы паказчык судносіні смеротнасці і нараджальнасці.

Таксама на сустрэчы Аляксандр Лукашэнка заявіў, што не выключнае вяртанне да ранейшага механізма аплаты бальнічных лістоў. «Мы можам вярнуцца да таго, што было, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Але не трэба спынацца, давайце паглядзім, што атрымаецца (з новага механізма. — Заўвага БЕЛТА). Калі гэта будзе на шкоду людзям і сацыяльнай палітыцы, тады адменім».

Аляксандр Лукашэнка прапанаваў разгледзець варыянт аказання работніку, які захварэў, матэрыяльнай падтрымкі тым прадпрыемствам, на якім ён працуе. «А там, на прадпрыемстве, разбіраюцца, каго падтрымаць», — сказаў ён.

Прэзідэнт звярнуў увагу на крызісную сітуацыю ў сусветнай эканоміцы. Паводле яго слоў, калі крызіс скончыцца, Беларусь павінна выглядаць прыстойна: «У цяжкі час мы не спыняліся. Мы жывём з рэальнага сектара эканомікі, а не нафты і газу. І калі крызіс скончыцца, мы будзем выглядаць прыстойна».

«Вы крычыце: цэны вельмі высокія. Я пачынаю націскаць: давайце зніжаць, — адзначаў кіраўнік дзяржавы. — Гэта значыць трымаем цэны на нізкім узроўні, а зарплату раздулі. Вынікі вы добра ведаеце. Але мяне што больш за ўсё хвалюе? З'явіўся ў вас лішні беларускі рубель, куды вы пабеглі? У абменніку скупляць валюту. І потым крычаць: а будзе дэвальвацыя ці не будзе? Калі будзе дэвальвацыя — вы яе зробіце».

Аляксандр Лукашэнка закрэўў таксама іншую абмяркоўваемую тэму: «Прэзідэнт сказаў, а мы ж ідзем апрацаваць у імпартае адзёне, паколькі наша па якасці горшае. Ды не аб гэтым размова. Пагранічнікі дакладваюць, што некаторыя дзеячы па 700 разоў ездзяць туды і назад. Што яны там робяць? Скупляць валюту, якую мы зарабляем, вывозяць туды і прывозяць адзёне».

Паводле слоў Прэзідэнта, на гэтыя пытанні неабходна глядзець шыры. «Для мяне галоўнае, калі ў чалавека вочы свецяцца, ён задаволены, яму добра жыцца. Нічога мне не трэба, каб толькі вам было добра», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Каманда парому цераз раку Бярэзіну ў гарадскім пасёлку Парычы складаецца з двух чалавек — матарыста і матроса. Матарыста паміж сабой называюць капітанам. Два сезоны ў якасці «капітана» адплаваў Уладзімір Лапцёў — пенсіянер, былы вадыцель і трактарыст. Сялетні сезон у яго камандзе матросам працуе

КАПІТАН І ЯГО КАМАНДА

раздзелены ракою населеныя пунктаў спяшаюцца выкарыстаць добрую магчымасць наведваць родных, сваякоў і сяброў. Паром дапамагае скараціць дарогу. А надзейнасць пераправы і выкананне графіка рэйсаў забяспечваюць матарыст з матросам.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

ЦЫТАТА ДНЯ

Алег ВАРАБ'ЁЎ, заслужаны архітэктар Беларусі:

«Архітэктура ў нашай краіне становіцца менавіта брутальнай. Цяпер аб'екты будуюцца з вялікімі адкрытымі прасторамі, шкленнем і так званым «раскрыццём унутр». Гэтая тэндэнцыя зараз вельмі папулярная ў свеце. Беларускія архітэктары, наведваючы іншыя краіны і бачачы сучасныя пабудовы, сталі імкнуцца пераняць новыя тэндэнцыі ў архітэктуры. Да таго ж цяпер з прымяненнем сучасных будматэрыялаў з'явілася больш магчымасцяў. Мы сталі выкарыстоўваць вялікую палітру фарбаў, керамічных вырабаў, аздобных матэрыялаў, таму зараз у архітэктара ёсць больш магчымасцяў стварыць што-небудзь унікальнае, непаўторнае і запамінальнае».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 09.10.2013 г.

Долар ЗША	9150,00 ▲
Еўра	12410,00 ■
Рас. руб.	283,50 ▲
Укр. грыўня	1118,17 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 15°
Віцебск	+ 14°
Гомель	+ 15°
Гродна	+ 15°
Магілёў	+ 13°
Мінск	+ 14°

3 першых вуснаў

АПТЫМІЗАЦЫЯ ДЛЯ АПТЫМІСТЫЧНЫХ

Калі хто задумаецца, дзе працоўныя займаюцца аптымісты ў Беларусі, то самы час скіраваць увагу на работніку культуры. Гэта людзі, якія, па сутнасці, аптымісты, таму што займаюцца тым, што ў першую чаргу робіць нешта для іншых — ствараюць, іграюць, паказваюць, адкрываюць. І робяць гэта перша за ўсё таму, што самім ім гэта вельмі прыемна, а не таму, што гэта іх праца, на якой яны зарабляюць грошы (зусім не вялікія, калі браць сярэдні заробак па краіне). Сёння 65 тысяч чалавек працуе ў галіне культуры Беларусі. Але гэтая лічба, хутчэй за ўсё, у бліжэйшы час атрымае карэкціроўку ў сувязі з аптымізацыяй кадраў у вышэйзгаданай галіне. Што гэта прынясе беларускай культуры і людзям, якія на яе працуюць, распавядаў напярэдні Дня работніку культуры Барыс СВЯТЛОЎ, міністр культуры Беларусі:

— Сёння галоўнае пытанне — не скарачэнне кадраў, а аптымізацыя галіны. Калі яна на нейкім этапе запатрабавала і запатрабуе скарачэння (у тым ліку), то яно будзе адбывацца. Але гэтак п-

танне будзе вырашацца кіраўніцкімі на месцах і тымі, хто кіруе той ці іншай установай. Я хацеў бы ўдакладніць, што размова ідзе не пра людзей, а пра штатны адзінкі. Што гэта значыць? Па-першае: згодна са штатным раскладам, у нас існуюць бюджэтныя і пазабюджэтныя адзінкі. У першую чаргу размова ідзе пра скарачэнне бюджэтных адзінкі. Па-другое: мы ведаем добра, што сёння існуе дастаткова колькасць вакантных месцаў у штатным раскладзе арганізацыі і устаноў, і гэтыя месцы таксама будуць падлягаць скарачэнню. Гэта яшчэ адзін прынцып аптымізацыі кожнай са структур. Па-трэцяе: я хацеў бы звярнуць вашу увагу, што размова павінна ісці не пра скарачэнне тых, хто стварае культурныя каштоўнасці, не пра вытворцаў, а ў першую чаргу пра кіраўнічых апарат. Я паглядзеў даследаванне нашага Інстытута культуры Беларусі па выніках 2012 года. У нас кіраўнічы апарат складае 19 працэнтаў ад колькасці ўсіх супрацоўнікаў галіны. Есць дзе і каго скарачаць. Есць і іншыя прынцыпы, каб правесці аптымізацыю.

СТАР 2

Нашай лагістыкай зацікавіліся 125 замежных кампаній

Учора ў Мінску пачалі дзейнічаць адразу дзве міжнародныя спецыялізаваныя выставы: «Транспарт і лагістыка» і «Лагістычны інжынірынг».

Міністр транспарту і камунікацый Анатоль СІВАК на адкрыцці выстаў адзначыў, што такія мерапрыемствы з'яўляюцца найважнейшымі складнікамі Беларускага транспартнага тыдня. Кіраўнік транспартнай галіны падкрэсліў, што вынікі дзейнасці транспартных прадпрыемстваў з'яўляюцца адным з асноўных кампанентаў у выніках фінансавана-эканамічнай дзейнасці дзяржавы.

Паводле слоў Анатолія Сівака, сёлета ў выставе «Транспарт і лагістыка» удзельнічаюць каля 125 кампаній з 15 краін. Гэта сведчыць аб тым, што геаграфія гэтых выстаў пашыраецца: летас налічвалася каля 50 кампаній з 9 краін. Свае стэнды на экспазіцыі гэтага года, у прыватнасці, прадставілі прадпрыемствы з Польшчы, Латвіі, Эстоніі, Аўстрыі, Германіі, Бельгіі і Швецыі. У цэлым каля 60% удзельнікаў прыбылі з-за мяжы.

Прадстаўнікі закрытага акцыянернага таварыства «Тэхніка і камунікацыі» адзначалі, што выстава «Транспарт і лагістыка» з кожным годам набывае ўсё большае значэнне, а цікавасць да яе ўзрастае. Кіраўніцтва прадпрыемства ўпэўнена, што правядзенне такога мерапрыемства неабходна ў сувязі з

актыўным развіццём лагістычнай інфраструктуры ў рэспубліцы, а таксама інтэграцыяй у адпаведную інфраструктуру Мылтнага саюза і Еўропы.

Гэтыя дзве экспазіцыі дэманструюць сучасныя транспартныя сістэмы і абсталяванне для іх, тэхналогіі і тэхніку для праектавання, будаўніцтва, рамонту і абслугоўвання розных відаў транспартных камунікацый. На выставах кліенты могуць азнаёміцца з паслугамі па перавозцы грузаў і пасажыраў, сістэмамі кіравання запасамі, абслугоўвання і інфармацыі транспартнай і лагістычнай тэматыкі.

Сяргей КУРКАЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

У ПРЭЗІДЭНТА ЗША З'ЯВІЎСЯ ВОЛЬНЫЯ ЧАС

З-за частковага закрыцця ўрада ў ЗША прэзідэнт Барак Абама часткова адышоў ад спраў. У яго звычайна шчыльным раскладзе з'явілася мноства свабодных «вонкаў», якія практычна няма чым запоўніць. Звычайна адміністрацыя Абама па пятніцах або ў выхадныя публікуе яе расклад на наступны тыдзень, аднак на гэты раз ёй проста няма чаго сказаць. Прэзідэнт адмяніў шэраг замежных паездак. Многія назіральнікі чакалі, што, застаўшыся дома, Абама пачне актыўныя перагаворы па бюджэце, аднак пошуку кампрамісу не назіраецца. Замест гэтага прэзідэнт упарта спрабуе «зламаць» рэспубліканцаў і прымусіць іх ухваліць праект бюджэту.

У РАСІИ ПРАПАНАВАЛІ ВЫКЛАДАЦЬ ТЭАЛОГІЮ Ў ВНУ

Удзельнікі Усерасійскага з'езда прываслаўных урачоў у Самары прапанавалі выкладаць у медыцынскіх ВНУ тэалогію. Праваслаўныя ўрачы адзначылі, што ў такой шматнацыянальнай краіне, як Расія, уводзіць новы навучны прадмет трэба, захоўваючы асцярожнасць. «Ёсць жа мусульмане, ёсць прываслаўныя, і мы не павінны іх некім чынам крыўдзіць, настрайваць адзін супраць аднаго. Гэта справа патрэбна, неабходна, але рабіць усё трэба вельмі карэктна, прыгожа», — сказаў рэктар Самарскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта Геннадзь Кацельнікаў, які удзельнічаў у з'ездзе. Хто менавіта выступіў з прапановай выкладаць тэалогію ў медыцынскіх ВНУ, не ўдакладняецца. На форуме таксама абмяркоўвалася, у прыватнасці, ці можа прываслаўны ўрач прызначаць аборт па медыцынскіх паказаннях, калі цяжарнасць пагражае жыццю маці. Сёння кафедра тэалогіі ў Расіі, апроч шэрагу гуманітарных ВНУ, існуе ў Нацыянальным даследчым ядзерным ўніверсітэце МФІ.

НАЙБУЙНЕЙШЫ БРЫЛ'ЯНТ ПРАДАДЗЕНЫ ЗА \$30,6 МЛН

Найбуйнейшы ў свеце брыльянт, які калі-небудзь выстаўляўся на тэрыторыі, прададзены на таргах аукцыённага дома Sotheby's у Ганконгу. Авальны бескаляровы камень ідэальнай чысціні і вагой у 118,28 карата пайшоў за рэкордныя 30,6 мільёнаў долараў. Першапачаткова кошт брыльянта дасягаў 35 мільёнаў. Але, нягледзячы на тое, што камень не змог пераадолець гэтую планку, ён стаў самым дарагім бескаляровым дыямантам, прададзеным на аукцыёне. Дарэчы, новы ўладальнік мае гонар прыдумаць імя для брыльянта. А 12 лістапада ў Жэневе Sotheby's выставіць на продаж самы дарагі брыльянт, які калі-небудзь з'явіўся на таргах, — Pink Star. Ён мае авальную агранку бездакорна ружовага колеру вагой 59,6 карата. Спецыялісты ацанілі камень у больш чым 60 мільёнаў долараў.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

WINDOWS XP ПАМРЭ ПРАЗ ПАЎГОДА?

Кампанія Microsoft праз паўгоду перастане аказваць тэхнічную падтрымку аперацыйнай сістэмы Windows XP, а таксама пакета Office 2003. Камп'ютары з гэтай «аперацыйнай» больш не будуць атрымаваць абнаўленні, якія абараняюць ад вірусаў, праграм-шпіёнаў і іншых пагроз. Эксперты Microsoft рэкамендуюць карыстальнікам зрабіць плаўны пераход на больш новую версію аперацыйнай сістэмы — Windows 7 або Windows 8. Буйным арганізацыям кампанія прапанаваў падрабязную тэхнічную дакументацыю, інструменты і рэкамендацыі экспертаў, якія дапамогуць спрашціць разгортванне аперацыйных сістэм і кіраванне імі. Сярэдняму і малому бізнесу таксама прапанаваць некалькі варыянтаў пераходу.

КОРАТКА

Ні Нацыянальны банк, ні камерцыйныя банкі не будуць рабіць якіх-небудзь спецыяльных заявак на дастаўку новых 100-доларавых банкнотаў у Беларусь, таму такія купюры, хутчэй за ўсё, з'явіцца ў нашай краіне пасля таго, які ўводзіць у шырокае абарачэнне на тэрыторыі ЗША.

Інфляцыя ў Беларусі ў верасні 2013 года склала 1,7%, паведаміў Нацыянальны статыстычны камітэт. Індэкс спажывецкіх цэн на тавары і паслугі ў верасні ў параўнанні са жніўнем 2013-га склаў 101,7%, са снежня 2012-га — 110%.

У Беларусі можа распаўсюдзіцца небяспечнае алергенае пустазелле — амброзія палыналістая, здольнае нанесці шкоду сельскай гаспадарцы, бо расліна з'яўляецца моцным алергенам і выпарае вялікую колькасць вады, у выніку глеба хутка высыхае.

Першая Кітайская гандлёвая выстава пройдзе ў Мінску 9-11 кастрычніка. На выставе ў павільёне НБЦ «Белкасп» будуць прадстаўлены праекты і экспанаты больш за 80 кітайскіх кампаній, якія працуюць у сферах энергетыкі, машынабудавання, будаўніцтва, сельскай гаспадаркі, лёгкай прамысловасці і фармацэўтыкі.

Следчым камітэтам Беларусі заведзе на крымінальнай справе ў дачыненні да намесніка старшыні канцэрна «Белнафтахім». Чыноўнік быў затрыманы ў сваім службовым кабінете пасля атрымання чарговай часткі хабару ад юрыдычнай асобы за вырашэнне пытання аб узгадненні аб'ёмаў перапрацоўкі спадарожных прадуктаў нафты на прадпрыемствах канцэрна.

ЦІ ХАДЗІЛІ ВЫ КАЛІ-НЕБУДЗЬ У КАЗІНО?

Юрый ЛЫСУХА, ахоўнік:

— Хадзіў даўно ўжо, некалькі гадоў таму, для забавы. Думаю, што казіно і ўсе падобныя ўстановы трэба тэрмінова закрыць: гэта крыніца гора і дэградацыі. Чалавек павінен працай зарабляць сабе на жыццё. Што датычыцца забавы, то ты і не заўважыш, як яна ператвараецца ў бяду. Мне калісьці сябар распавёў, як знаёмы яго бацькі, бізнесмен, у казіно «зліў» мільён долараў ці нават больш. Ды і шмат падобных гісторый я чуў па тэлебачанні.

Маргарыта КОПЮГ, майстар спорту па хуткасным бегу на каньках:

— Не, ніколі. Мне гэта не патрэбна. Што я там магу знайсці для сябе цікавага? Ёсць шмат іншых спосабаў для забавы — і больш танных, і больш карысных. Я не разумею людзей, якія туды ходзяць. Нічога добрага ад казіно, мне здаецца, чаканьні не трэба.

Яўген ГАПОНАЎ, псіхолаг:

— Не хадзіў, і ўпэўнены, што ніколі не пайду. Думаю, што гэтае рашэнне бярэ выток з маёй прыроднай сваянасці. Калі ўяўляў гульні ў казіно, мне заўсёды прыходзіла ў галаву думка, што колькі б я ні выйграў, у суме ўсё роўна прайграю больш, і ніякія сусветныя прыклады аб шматмільённых выйгрышах не змогуць мяне падштурхнуць да добраахвотнай перадачы грошай кіраўніку казіно. І ў цэлым да такіх устаноў я стаўлюся негатывна: мала таго, што грамадства прывучаюць да халавы, а не да ўпартай працы, дык яшчэ і фарміруюць новае захворванне — гульнявую залежнасць. Таксама неабходна падумаць пра тое, колькі ўтвараюцца пачобных з'яў ад масавага развіцця казіно ў выглядзе прастытуцы, алкагалізму і да таго падобнага. Бізнес бізнесам, але духоўнасці задумацца варт!

Прадрыхтаваў Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

ЗМЯНЯЮЦА ПРАВІЛЫ ПРАВЯДЗЕННЯ РЭКЛАМНЫХ ГУЛЬНЯЎ

Адпаведны ўказ №458 «Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 30 студзеня 2003 года №51» кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падпісаў ў кастрычніка, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Дакумент прадугледжвае змяненне правіл правядзення рэкламных гульняў у Беларусі і накіраваны на абарону правоў і інтарсаў спажывцоў, а таксама выключэнне магчымых злоўжыванняў з боку арганізатараў такіх гульняў.

Указам уведзена забарона на ўдзел у рэкламнай гульні асоб, якія знаходзяцца ў працоўных адносінах з яе арганізатарам, а таксама іх мужа (жонкі), блізкіх сваякоў і асоб, якія знаходзяцца з такімі асобамі ў адносінах сваяцтва.

Удкладняецца парадак фарміравання прызвагога фонду рэкламнай гульні і выкарыстання гэтага фонду, у тым ліку грашовых сродкаў, тавараў (работ, паслуг), не запатрабаваных пераможцамі ў якасці выйгрышу. З моманту фарміравання прызвагога фонду да заканчэння яго розыгрышу арганізатар і заахвочаныя асобы не маюць права распараджацца прызавым фондам. Сродкі фонду павінны выкарыстоўвацца толькі па мэтавым прызначэнні.

Замцоўваецца, што адрэпрака смс-паведамлення або паштовага адпраўлення, прадугледжаная правіламі рэкламнай гульні, павінна ажыццяўляцца па мінімальным тарыфам на гэты від паслугі. Гэта норма даасць магчымасць выключыць атрыманне арганізатарамі рэкламных гульняў беспадстаўных даходаў ад павышэння тарыфаў на паслугі сувязі.

У адпаведнасць з указам на арганізатара ўскладаецца адказнасць за дакладнасць прадастаўленых для дзяржаўнага рэгістрацыі рэкламнай гульні дакументаў і звестак, а таксама за дапушчэння камісіяй, створанай для правядзення рэкламнай гульні, парушэнні заканадаўства, выўсленыя пры правядзенні такой гульні.

АПТЫМІЗАЦЫЯ ДЛЯ АПТЫМІСТЫЧНЫХ

(Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.)

Што тычыцца нашай галіны, то неглыба не звяртаць увагу на тое, што размова ідзе аб характары рэкамендацый. Раўнэнні будуць прымаць кіраўнікі... Наконт скарачэння ў Міністэрстве культуры. Я ўжо прыняў гэтае рашэнне: сёлета з 1 ліпеня апарат Міністэрства культуры скарачана на 25 працэнтаў, ці на 27 адзінак. Мы скарачалі прапарцыянальна кожны наш аддзел і кожнае ўпраўленне. Пры гэтым мы мелі на ўвазе, хто якія функцыі выконвае і застаецца на бягучы момант, а таксама з улікам перспектывы. Калі канкрэтна, то больш за ўсіх «пацярпела» ўпраўленне кінамастацтва. Менш за ўсіх — аддзелы ці такія структурныя падраздзяленні, які ўпраўленне мастацтваў, агульняе структурныя падраздзяленні, такія, як эканамічнае ўпраўленне.

Неабходнасць «аптымізацыі», на думку міністра, прадиктавана яна іх думкамі пра рэальныя заробкі людзей, якія працуюць на культуру. Сёння заробак у галіне складае амаль 62 працэнт ад сярэднянераспубліканскага. Напрыклад, у катэгорыі тэатральна-відовішчных устаноў гэты паказчык складае каля 4 мільёнаў 800 тысяч рублёў (у прыватнасці, па тэатры імя Янкі Купалы і па Операўны тэатры — амаль 5 мільёнаў). Сярэдні заробак па тэатральна-відовішчных арганізацыях — 4,2 мільёна рублёў. Па музеях (катэгорыя культурна-асветных устаноў) заробак меншы — каля 3,6 мільёна. Міністр сказаў, што цікавіцца заробкамі супрацоўнікаў на месцах. Напрыклад, калі ён быў у Капыльскім раёне, то называлі лічбу ў 2,8 мільёна рублёў для работнікаў культуры па гэтым раёне.

Ларыса ЦІМОШЫК.

ЗАХАВАЦЬ УКРАЇНУ

Беларусь у пэўным сэнсе з'яўляецца ўнікальнай краінай як на постапевакй прасторы, так і ў Цэнтральнай Еўропе.

У адрозненне ад суседзяў, ва ўласнасці дзяржавы тут удалося захаваць магучы комплекс прамысловых актываў, што выгадна падкрэслівае адметнасць беларускай мадэлі на фоне штучнай дэіндустріялізацыі рэгіёна.

Прамысловая, экспертна арыентаваная сістэма беларускай эканомікі вымушае аічынную дыпламатыю і менеджмент шукаць рынкі збыту для беларускай прадукцыі літаральна па ўсім свеце. Сумесныя маштабныя праекты з далёкімі Катарам ці Венесуэлай не зусім стуюцца з іміджам «маленькай рахманай краіны ў цэнтры Еўропы», але беларуская дзяржава на самой справе ніколі і не была такой: воблік Беларусі быў распрацаваны яшчэ савецкімі такнакратамі і геапалітыкамі, што бачылі нашу краіну як «зборачны цэх Саюза», індустрыяльны цэнтр рэгіёна. Сучасная беларуская палітыка прадугледжвае далейшае развіццё прамысловасці ў якасці імператыву суверэннага праекта, а мадэрнізацыя аічыннага індустрыяльнага патэнцыялу — асноўная заданка беларускай дзяржавы і грамадства на бліжэйшыя 5—10 гадоў.

Беларускія тэхналагічна-прамысловыя магчымасці вабяць партнёраў з розных куткоў свету, што традыцыйна шырока асвятляецца сродкамі масавай інфармацыі. Аднак сярод кірункаў прамысловыя кааперацыі, эканамічнага супрацоўніцтва і знешняй палітыкі Беларусі заўжды быў вектар, які, нягледзячы на сваё стратэгічнае значэнне і безумоўнае поспехі, знаходзіць незаслужана мала месца ў паведамленнях журналістаў ды матэрыялах, прывесчаных эканамічна і палітычнаму аналізу.

Гаворка ідзе пра беларуска-украінскія адносіны, асабліва ў кантэксце эканамічнага супрацоўніцтва, дзе цягам апошніх гадоў быў здзейснены сапраўдны прарыв. Яшчэ 5 гадоў таму гандлёвыя паказчыкі між Беларуссцю і Украінай былі на ўзроўні \$1—2 мільярдараў, а зараз ужо маем тавараабарот у \$7—8 млрд. Як адзначае пасол Украіны ў Рэспубліцы Беларусь Міхаіл Мясніковіч, «гэта далёка не канчатковая мяжа; асноўнай задачай павінна быць павелічэнне гэтых паказчыкаў як мінімум удвая — да \$15 млрд ужо ў бліжэйшыя гады». Зацікаўленасць беларускага боку ў нарочычванні экспертаў ва Украіну ва ўмовах суветнага эканамічнага крызісу ды некаторага змянення попыту на аічынных тавараў на знешніх рынках — відавочна.

Паводле статыстыкі, падставы для аптымістычных настрояў, безумоўна, ёсць: экспарт беларускіх тавараў ва Украіну ў 2012 годзе вырас на 34% у параўнанні з 2011 годам, а гандлёвае сальда склалася станоучае ў памерах \$3,2 млрд (у 2011 годзе было 2 млрд). Даступныя паказчыкі 2013 года сведчаць аб тым, што пазітыўныя тэндэнцыі ў беларуска-украінскіх гандлёвых адносінах не толькі захоўваюцца, але і назіраецца іх станоучая дынаміка.

Акрамя таго, высокі патэнцыял маюць супольныя праекты ў галіне прамысловыя кааперацыі. Ужо падчас нядаўняга візиту прэм'ер-міністра Украіны Мікалая Азарава паміж міністэрствамі прамысловасці дзвюх краін была падпісана «дарожная карта прамысловага супрацоўніцтва на 2013—2015 гады». Як мяркуе кіраўнік беларускага ўрада Міхаіл Мясніковіч, бакі выйшлі «на вельмі сур'ёзны узровень прамысловай кааперацыі», у якой асноўны ўпор плануецца зрабіць на высокатэхналагічныя інавацыйныя праекты. Словы беларускага прэм'ера наглядна ілюструе нядаўняы прэзентацыя беларуска-украінскага верталёта «Мі-8 МСБ», што быў створаны украінскай кампаніяй «Мотор Січ» на пляцоўцы Аршанскага авіярамонтнага завода.

Прапанаваўшы ўкраінскаму кіраўніцтву адмысловую форму супрацоўніцтва з Мытным саюзам, дзяржавы-ўдзельніцы змаглі б не толькі захаваць і ўмацаваць свае пазіцыі ва Украіне, але і набыць дадатковыя магчымасці па прасоўванні ўласных мэт у Еўропе з выкарыстаннем патэнцыялу і вопыту Кіева.

Беларусь выступае супраць любых канфліктных рашэнняў у адносінах паміж краінамі МС і украінскім бокам. Наадварот, прапанаваўшы ўкраінскаму кіраўніцтву адмысловую форму супрацоўніцтва з Мытным саюзам, дзяржавы-ўдзельніцы змаглі б не толькі захаваць і ўмацаваць свае пазіцыі ва Украіне, але і набыць дадатковыя магчымасці па прасоўванні ўласных мэт у Еўропе з выкарыстаннем патэнцыялу і вопыту Кіева. Улічваючы ўхваленую Лукашэнкам, Пшцінным і Назарбаевым канцэпцыю «інтэграцыі інтэграцыі» і неабходнасць стварэння адзінага рынку «вялікай Еўропы ад Лісабона да Уладзіславаста», Украіна магла б стаць «першай ластаўкай» збліжэння ЕС і будучага Еўразійскага эканамічнага саюза.

Распрацоўка падобнай «дарожнай карты» для Украіны, уключэнне афіцыйнага Кіева ў працэсы еўразійскай інтэграцыі магло б стаць перспектыўнай геапалітычнай матай высокага ўзроўню для беларускай дыпламатыі. Калі аналізаваць тэзісы прамовы Прэзідэнта Беларусі падчас нядаўняй сустрэчы з прэм'ер-міністрам Украіны Азаравым, то падобна на тое, што менавіта такяма задачка і будзе пастаўлена перад МЗС кіраўніцтвам краіны, асабліва з улікам старшынства Беларусі ў СНД у 2013 годзе.

Аляксандр ШПАКОЎСКІ, палітычны аналітык.

НАВІНЫ

ПАДЗЕІ

ФАКТЫ

БАНК ВТБ «ПРЫВАТЫЗАВАЎСЯ»

Пакет дзяржаўнай долі акцый (25,9%, або 72974 акцыі) ЗАТ «Банк ВТБ» быў прададзены ў Мінску 7 кастрычніка за 19,11 млн долараў. Дагавор аб куплі-продажы акцый гэтага банка падпісалі старшынй Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Беларусі Георгіем Кузняцовым і старшым віцэ-прэзідэнтам — кіраўніком дэпартаменту даччыных кампаній ААТ «Банк ВТБ» (Расія) Міхаілам Якуніным, паведамлілі рэдакцыі ў прэс-службе камітэта.

Акцыі ацэнены па рынковым кошце. Грашовыя сродкі, атрыманыя ад іх адчужэння, будуць накіраваны ў рэспубліканскі бюджэт.

Сяргей КУРКАЧ.

ЗОРЫ НАД ПІНАЙ

Вельмі насычаным, змястоўным, яркім атрымалася свята, прысвечанае чарговым дню нараджэння Пінска. Праграма Дня горада ўключала ў сябе канцэртную, забаўляльную, спартыўную, інтэлектуальную і афіцыйную часткі. **Градажан і гасцей радавалі лепшыя творчыя калектывы горада. На галоўнай плошчы Пінска выступалі духавыя аркестры — свой, мясцовы, і расійскага горада Істры. Узорныя духавыя аркестры дзіцячых школ мастацтваў далі асобны канцэрт.**

Музеі і бібліятэкі парадавалі новай праграмай. Пасля рамонту і рэканструкцыі адрылася гарадская канцэртная зала ў касцёле Карла Барамея. Міжнародная ўніверсальная выстава-кірмаш «Пінскія таргі», несумняна, зацікавіла дзельных людзей.

У афіцыйнай частцы святкавання адбылося ўрачыстае адкрыццё мемарыяльнай дошкі ў гонар Івана Міхайлавіча Кіяўца. Іван Кіявец шмат гадоў кіраваў прадпрыемствам «Дняпра-Бугскі водны шлях», быў членам Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу РБ і шмат зрабіў для роднага горада.

Яна СВЕТАВА.

РАЗМАХ МАХЛЯРОЎ УРАЖВАЕ: АД ДАРАГІХ АУТО ДА ГАДЖЭТАЎ

Супрацоўнікі Савецкага РУУС сталіцы адкрылі новыя абстаўніны дзейнасці аферыстаў, якія, як высветлілася, падманвалі не толькі патэнцыяльных пакупнікоў прэстыжных аўтамабіляў, але яшчэ і прадаўцоў дарагой тэхнікі і пракатычкаў аўтамашынаў.

Мы ўжо паведамлялі, што летам замежны грамадзянін узяў у арэнду ў адным з мінскіх гандлёвых цэнтраў памяшканне, куды ў хуткім часе пацягнуліся доверлівыя градажане. Злымынік прапаноўваў ім і сісільныя тэрміны і па прымальным кошце даставіць з-за мяжы ўпадабаныя мадэлі дарагіх іншамарак. «Прадпрыемальнік» сабраў такім чынам каля 200 тысяч долараў і... знік. Аднак аператыўнікі Савецкага РУУС г. Мінска даволі хутка «вылічылі» і затрымалі грамадзяніна, а таксама яго калегу і памагатага.

І вось тут высветлілася, што, акрамя падману патэнцыяльных пакупнікоў дарагіх аўтамабіляў, аферысты паралельна «пракручвалі» свае злачынныя схемы і ў дачыненні да прадаўцоў мабільнай тэхнікі. Ад імя чатырох неіснуючых фірмаў яны абзвоньвалі буйных прадаўцоў і дамаўляліся аб набывцці тавару. Потым на нятыя кур'еры адвозілі фальшывыя паведажныя дакументы ў арганізацыі, і тыя па іх адгружалі тавар. Ці трэба казаць, што аплата за яго на рахуны прадаўцоў так і не паступала? Аферысты такім чынам дзейнічалі хоць і не вельмі доўга, але маштабна, паспеўшы адрэзчыць буйныя партыі тавара са складу вядомых гандлёвых кампаній. Па інфармацыі Савецкага РУУС сталіцы, агульная сума шкоды складала больш за 600 мільёнаў рублёў.

АПЕТЫТЫ «ЗАХОПНІКАЎ» ВЫРАСЛІ ЯК НА ДРАЖДЖАХ

Аператыўнікі сталічнага аддзела па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі спынілі спробу незаконнага адчужэння Ашмянскага дражджавога заводу.

Гісторыя пачалася з таго, што кіраўнік адной з аўстрыйскіх фірмаў і яго партнёр з Расіі завялі аб сваім рашэнні ўкладзі па 2,9 мільёна еўра кожны ў развіццё беларускай дражджавой галіны. А'ектам укладання інвестыцый выбралі Ашмянскі дражджавы завод — філіял ААТ «Дражджавы камбінат» з цэнтрам у Мінску. Згодна з завяўленымі імі планами, у будучыні на месцы заводу павінна было з'явіцца сумеснае з камбінатам закрытае акцыянернае таварыства (СЗАТ) «Біякомплекс «Ашмянскі».

Пры стварэнні СЗАТ, акрамя замежных інвестараў, адным з заснавальнікаў выступаў і вышэйзгаданы камбінат, унёсак якога заключачуся ў фактычнай перадачы заводу ў Ашмянах заплававанаму біякомплексу. Кошт прадпрыемства, па ацэнках спецыялістаў, склаўся 1 мільён 113 тысяч еўра, гаворыцца ў паведамленні ГУУС Мінгарвыканкама.

Усё ішло як быццам добра, пакуль аператыўнікі аддзела па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі Ленінскага РУУС сталіцы не ініцыявалі праверку законнасці дзелкі. І вось тут высветлілася, што замежны партнёры толькі юрыдычна абяцалі ўкладзі фінансавыя сродкі ў прадпрыемства, а насамрэч пасля стварэння СЗАТ у іх было два гады на рэалізацыю сваіх абяцанняў. Таксама супраць устаноўленыя правілы інвестары змянілі грашовыя «ўліванні» на маёмасныя, пракантраляваць адпаведнасць якіх заўвешным сумаам было складана.

Быў дапушчаны і шэраг парушэнняў, у тым ліку пры афармленні заснавальніцкіх дакументаў і размеркаванню доляў у новым прадпрыемстве: дражджавому камбінату меркавалася выдзеліць усяго 18 працэнтаў акцый (тым самым цалкам адхіляючы беларускі бок ад прыняцця рашэнняў ва ўпраўленні СЗАТ). У выніку сумнеўным інвестарам адмовілі ў стварэнні біякомплексу «Ашмянскі», а Ашмянскі дражджавы завод пакінулі ў складзе камбіната. Тым самым была спыненая завулаваныя пад развіццё спроба незаконнага адчужэння дзяржаўмаёмасці.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Як нас дураць

«Самі мы не мясцовыя, дапамажыце бедным студэнтам...»

Супрацоўнікі сталічнай міліцыі затрымалі двух іншаземцаў, якія падазраюцца ў серый махлярстваў у дачыненні да пенсіянераў. Агульная сума шкоды ад дзеянняў злачынцаў — каля 600 мільёнаў рублёў.

Як расказалі ў прэс-службе ГУУС Мінгарвыканкама, у другой палове верасня ў сталіцы адбылося пяць падобных махлярстваў. Іх ахвярамі сталі пажылыя людзі, якія захоўвалі свае зберажэнні на рахунках у банках. Аферысты дзейнічалі па прастай схеме, дзе галоўным «элементам» была хуткая псіхалагічная апрацоўка ахвяры.

Знешні выгляд дзаваліў злымынікам выдаваць сябе за іншаземных студэнтаў-медыкаў — напрыклад, з Ірана ці Таджыкістана. Яны знаёміліся з пенсіянерамі і расказвалі слёзную гісторыю: маўляў, тэрмінова трэба аплаціць навучанне, грошы ўжо ідуць з-за мяжы, але патрэбны банкаўскі рахунак, які ім, іншаземцам, быццам бы неглыба самім адкрыць у нашай краіне. Вось для гэтага і патрэбна дапамога, прымьнем не за «так»: за аказанне паслугі злымынікі абяцалі сапіднае ўзнагароджанне — да 500 долараў.

Каб забягнучы любых непаразуменняў пры пераводзе грошай, тлумачылі ахвярам злачынцы, ім трэба часова зняць усе свае накапленні. Грошы на вучобу, маўляў, паступяць цягам часу, таму потым сродкі можна будзе вярнуць назад на рахунак. А пачаць можна ў іх машыне, «вунь яна за рагом стаіць».

Далей аферысты пад нейкай нагодай імкнуліся зрабіць так, каб знятыя грошы патрапілі да іх у рукі. Часам гэта адбывалася яшчэ тады, калі ішлі да легкавіка, часам — ужо ў яго салоне. У якасці своеасаблівага «гаранта» спакою пенсіянераў выступаў вялікі пачак доларавых купюр («ліпавыя»), які потым высветлілася. Калі грошы аказваліся ў руках злымынікаў, апошнія паспешліва зніклі. А доверлівыя пажылыя людзі заставаліся камаць іх, не верачы, што такія «добрыя» хлопцы здольныя на падман. Маўляў, проста ў іх нешта здарылася, яны хутка вярнуцца...

Затрымалі падозроных у катэдж пад Мінскам. Ім аказаліся грамадзяне (36-гадовы і 27-гадовы) адной з сумешных дзяржаваў. У іх канфіскавана частка ўкрадзеных грошай, буйная партыя дарагой артэхнікі, а таксама знойдзеныя дакументы, якія пацвярджалі факты пераводу буйных сум на радзійму.

Сяргей РАСОЛЬКА

Сяргей МАСКЕВІЧ:

«НЕ ТРЭБА ПЕДАГОГУ ІСЦІ Ў ПРАДАЎЦЫ!»

Напярэдадні Дня настаўніка ў рэдакцыі «Звязды» праішла «прамая лінія» з міністрам адукацыі Сяргеем Маскевічам. Сяргей Аляксандравіч паспеў адказаць на два дзясяткі пытанняў, якія сёння ва ўсіх на слыху. Шмат пытанняў былі дасланы на «прамую лінію» папярэдне. Адказы на найбольш важныя і цікавыя з іх мы змяшчам на старонках газеты.

Вольга, г. Мінск:

— Сяргей Аляксандравіч, я бачу, што вельмі многі звяртаюцца да рэпетытараў. Хаче-ла ў вас спытаць: а як вы ставіцеся да рэпетытарства? Чаму яно, з вашага пункту погляда, настолькі запатрабаванае, нават нягледзячы на вельмі высокі кошт — 10—12 у.е. за гадзіну? Мне, напрыклад, гэтыя лічбы пужаюць. Чаму школа не можа забяспечыць неабходны ўзровень ведаў, каб рэпетытары былі не патрэбны? І што вы магі б параіць: звяртацца да рэпетытараў ці не?

— Я ўпэўнены, што рэпетытарства будзе існаваць да таго часу, пакуль колькасць ахвотных стаць студэнтамі будзе пераважаць колькасць месцаў у ВНУ. Ваша паслуга ёсць ва ўсім свеце. Так цікавіць, ці можа школа заманіць рэпетытараў? Упэўнены, што можа. Сярод тых, хто атрымаў у гэтым годзе 100 балаў на цэнтралізаваным тэсціраванні, многія ніколі не звярталіся да паслуг рэпетытараў. На экзамене яны абаяліралі толькі на свае школьныя веды. І іх поспех стаў вынікам сістэмнай штодзённай індывідуальнай работы і работы са школьнымі настаўнікамі. Звяртацца да рэпетытараў ці не — гэта ваша асабістая справа. Але я разумю бацькоў, якія робяць стаўку на індывідуальную работу з рэпетытараў. Параіў бы вам паразмаўляць з настаўнікамі, якія добра ведаюць ваша дзіця.

Магчыма, для яго і сапраўды будзе карыснай індывідуальная работа, бо некаторыя дзеці зусім па-іншаму раскрываюцца, калі працуюць сам-насам з рэпетытарам. А для іхных, наадварот, больш эфектыўнай будзе работа ў калектыве.

Тацяна, маці дзясціцілка:

— Мы ў наступным годзе збіраемся паступаць у ВНУ і хачелі б скарыстацца паслугамі рэпетытара. Падкажыце, дзе можна знайсці інфарма-

цыю пра рэпетытараў, якія працуюць афіцыйна і выплываюць падаткі, каб быць упэўненымі, што педагог працуе сумленна, і мець гарантыю якасці такіх паслуг?

— Пляціць чалавек падаткі ці не — гэта службовая інфармацыя, якой валодае Міністэрства па падатках і зборах. Наколькі я ведаю, сума падатку для рэпетытараў, хутэй, сімвалічная — ад 110 да 220 тысяч рублёў у месяц (у залежнасці ад рэгіёна). А за адну гадзіну сваёй работы яны бяруць у сярэднім 10 долараў. Таму, на маю думку, рэпетытары хаваюцца ад падатковай інспекцыі зусім не таму, што ім праблематычна заплаціць падаткі. Афіцыйная рэгістрацыя педагога ў якасці падаткапалцельшчыка — гэта публічная адказнасць за якасць аказваемых паслуг. Аднак даволі часта рэпетытарствам падпрацоўваюць студэнты ці, напрыклад, настаўнікі — па знаёмстве, таму што іх напрасілі аб гэтай паслуге. Увогуле вельмі шмат робіцца праз знаёмых. Таму насамрэч апраўдана наведці папярэдне даведкі пра педагога, які прапонуе рэпетытарскія паслугі, перш чым несці яму свае грошы...

Сяргей Антонавіч, г. Баранавічы:

— Сяргей Аляксандравіч, у Расіі збіраюцца запусціць праграму падтрымкі аб'ектываў, якія выбіраюць спецыяльнасці, звязаныя з забеспячэннем кадраў абаронных прадпрыемстваў. У іх будзе павышаная вышчыбы — аплавацца. Як вы лічыце, ці не прыйшоў час запусціць у Беларусі аналагічную праграму для таго, каб прыцягнуць моладзь на педагагічныя спецыяльнасці? Ці будзе ўводзіцца для ахвотных

зв'язку сваё жыццё з педагагікай спецыяльнымі прафесійнымі ці псіхалагічнымі адбор?

— Я не думаю, што павышаная стывендыя ці гарантыванае месца ў студэнцкім інтэрнаце з'яўляюцца дзейнымі інструментамі для прыцягнення моладзі ў педагагічныя ВНУ. Тым больш што і тое, і другое ў Беларускай дзяржаўнай педагагічнаму ўніверсітэце ўжо рэалізавана.

Не буду ўтойваць, мы занепакоены ўзроўнем падрыхтоўкі выпускнікоў педагагічных спецыяльнасцяў, які няродка адстае ад тых патрабаванняў, што прадаўляюцца сучаснай школай. Але для таго, каб выплываць з ВНУ моцнага педагога, у педагагічную ВНУ павінны прыйсці матываваны і добра падрыхтаваны аб'ектывы. Наша задачка — прыцягнуць у педагагіку лепшых. Таму, калі будзе зацверджаны праект новых правілаў прыёму ў ВНУ, медальістаў і пераможцаў прадметных алімпіяд (пачынаючы з пераможцаў абласнога ўзроўню) будзем залічваць на педагагічныя спецыяльнасці ўвогуле без экзаменаў.

А наконт таго, ці можна паставіць чалавеку дыягназ (падыходзіць ён для педагагічнай дзейнасці або не), скажу, што рабіць гэта павінны прафесіяналы — людзі, якія лепш за іншых ведаюць сваё вучняў і якія хачелі б, каб іх выпускнікі прыйшлі ў якасці заахвочаных ВНУ працаваць у сістэму адукацыі. Таму ёсць прапанава папрываць на педагагічныя спецыяльнасці толькі па рэкамендацыі педкалектываў ці аргандаў кіравання адукацыяй.

Магчыма, з цягам часу мы прыйдзем да та педагагічнай інтэрнатуры — нахшталь інтэрнатуры для будучых медыкаў. Гэта будзе такі спецасаблівы допус да прафесіі: праверка на педагагічную кампетэнтнасць, на псіхалагічную гатоўнасць працаваць з дзецьмі — адным словам, экзамен на прафесійную прыдатнасць. У нас няма патрэбы ў тым, каб кожны, хто паступіў на педагагічную спецыяльнасць, абавязкова ішоў працаваць у школу. Можна сцудоўна ведаць свой прафмад, але гэтага для работы ў школе недастаткова. Інтэрнатура павінна даць адказ на пытанне, ці трэба чалавеку зв'язваць сваё жыццё з педагагікай.

Ірына, г. Рэчыца:

— Мая дачка закончыла педагагічны каледж у Пінску. Працавала ў Рэчыцы ў дзіцячым садку. Але заробак яе не задавальняў, таму дач-

ка паехала ў Мінск. Сяргей Аляксандравіч, а які сярэдні заробак у педагагічных работнікаў у сталічных дзіцячых садках?

ПАДАШДАРМ

Сумесны праект рэдакцыі газеты «Звязда» і Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь

Выпуск № 19 (27)

3 першых вуснаў

ЖЫЦЦЁ Ў СТЫХІ ВАДЫ

Гісторыя ваенна-марскога флоту ніяк не атыасамліваецца з нашай краінай. Толькі гэта не значыць, што яе не стваралі беларусы. Узьцяг хцяг ба Алега Есіна, які адзін з першых значыцца ў летапісе атамнага падводнага флоту. З яго імем звязаны і першы паход атамнай падводнай лодкі пад ільдамі Арктыкі. За падзею, падобную палёту ў космас, капітан-лейтэнант быў удастоены высокай дзяржаўнай ўзнагароды — ордэна Чырвонага Сцяга. Усяго за гады ваеннай службы ён атрымаў каля 20 ўзнагарод. Нядаўна старшыня грамадскага аб'яднання «Беларускі камітэт ветэрануў падраздзяленняў асаблівай рызыкі» нечаканна напаткала яшчэ адна. Як ён сам прызнаецца, асабліва. За працоўныя заслугі, поспехі ў працы і культурныя дасягненні кіраўнік дзяржавы ўручыў Алегу Есіну ордэн Айчыны III ступені.

Неўзабаве мы сустрэліся з былым падводнікам. Рыхтуючыся да інтэрв'ю, я разлічвала на кароткія і сухія адказы, як і належыць ваеннаму чалавеку. Толькі Алег Есіну ўдалося змялаць усе мае стэрэатыпы пра вайскоўцаў. Я адкрыла для сябе эмацыянальнага, шчырага і цікавага суразмоўцу, Чалавека з вялікай літары.

— Алег Паўлавіч, каб пералічыць усе вашы ўзнагароды, пальцаў руцэ не хопіць. Якое значэнне для вас мае новае прызнанне?

— Гэтую ўзнагароду я ацэньваю не як асабіста мне. Ордэн Айчыны III ступені — ўзнагарода ўсяму нашаму калектыву, усім тым людзьмі, якія стваралі «ядзерны шчыт» тагачаснай дзяржавы. Кожны з іх — герой і заслужоўвае такога ж прызнання.

— Раскажыце пра сваё дзяцінства. Вы, напэўна, з дынастыі вайскоўцаў?

— Якраз і не. Мой бацька — Павел Васільевіч — з роду чыгуначнікаў. Усе яго нашчадкі так ці інакш звязаны з чыгункай. Акрамя мяне. Бацька быў адзін з тых 25-тысячнікаў, якіх падчас савецкай улады накіравалі на аднаўленне сельскай гаспадаркі. Быў старшынёй калгаса. Працаваў так старанна, што ў Падмаскоўі ёсць вёска, якая носіць яго імя, — Есіна. Усю ваіну праішоў мінерам-сапёрам. Вярнуўся кантужаным, але жывым. Працаваў намеснікам старшын гарвыканкама ў галіне сельскай гаспадаркі. За поспехі ў працы быў ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, меў і баявыя ўзнагароды. Памёр вельмі рана — у 57 гадоў. Маці — педагогіні супрацоўнік. Вучыла дзяцей музыцы. Паспявала выхоўваць і сваіх чацвярых.

— Ці наведваеце маладую радзіму? — Я нарадзіўся ў Тульскай вобласці. Пра сёлак Малочныя Двары. На жал, ужо будучы дарослым, ні разу там і не быў. Увесь час пераязджаў з аднаго месца на іншае. Жыццё было як у сям'і вайскоўцаў.

— Магчыма, бацькі і паупывалі на ваш выбар стаць маракм-падводнікам?

— Памыляецца. З дзяцінства мяне цягнула да караблебудавання. Майстраваць мадэлі караблёў было маім захапленнем. Памятаю апошні выраб. Гэта быў крэйсер паўтара метра даўжыні, з рухавіком на батарэйках. Я залупаў яго ў ваду і па радыёўстановаўкі ім кіраваў.

— А як тады апыніліся ў Ленінградзе — у Вышэйшым ваенна-марскім інжынерным вучылішчы імя Дзяржынскага?

— З гэтым звязаны цікавы выпадак. Аднойчы на летніх канікулах у аднакласніка паехаў у Ленінград. Мне вельмі хацелася паглядзець караблебудавальнічы інстытут, даведацца, якія патрэбна падаваць дакументы. Праўда, туды я так і не трапіў. Па дарозе ў наш вагон зайшоў марак. Сеў побач і пачаў цікавіцца, хто мы і адкуль. А потым мне і кажа: «А навошта табе паступаць у караблебудавальнічы? У нас ёсць Вышэйшае ваенна-марское вучылішча. Там і будзеце займацца караблямі: і будаваць, і рэмантаваць, і ў мора хадзіць».

— Як тады апыніліся ў Ленінградзе — у Вышэйшым ваенна-марскім інжынерным вучылішчы імя Дзяржынскага?

— Якраз падыходзілі карыбскія падзеі 1962 года, і лодка рыхтавалася ісці туды

— У тое ж імгненне ваш лёс быў вырашаны?

— Так. У 1957 годзе я стаў курсантам факультэта надводных караблёў. Памяць пра гады навучання засталася самая лепшая. Аб гэтым вучылішчы ўвогуле можна казаць шмат цікавага. Па-першае, будынак навучальнай установы — былое адміралцейства, дзе размяшчаўся штаб ваенна-марскога флоту Расіі. Па-другое, паступіць у вучылішча было вельмі складана: яно было на ўзроўні Маскоўскага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта імя Баўмана. Па-трэцяе, тут працаваў вельмі моцны прафесарска-выкладчыцкі склад.

— Як жа тады атрымалася, што вучыліся засвоіць надводныя караблі, а амаль усе прафесійнае жыццё правялі пад вадой?

— Калі я быў на другім курсе, у нас адкрылі сакрэты факультэт, дзе ўпершыню пачалі рыхтаваць спецыялістаў для падводных лодак. На факультэт прапанавалі паступаць добраахвотнікам з іншых курсаў, якія вучыліся на «выдатна». А я вучыўся добра. Усё гэта мне неяк лёгка давалася. І шкору ў свой час скончыў з адной чацвёркай — па хіміі. Вось і апынуўся ў ліку першых курсантаў-атамшчыкаў. Таму замест патрэбных пяці гадоў адукацыі ў нас засталося тры.

— Як курсант першага факультэта па падрыхтоўцы атамшчыкаў-падводнікаў давалася вучоба?

— Вучыцца лёгка. Нават вышэйшая матэматыка давалася проста. Настолькі яе любіў, што нават і сёння часам бачу сны, як стаю каля дошкі і пішу гэтыя формулы. Хаця, шчыра кажучы, у жыцці яна не спатрэбілася. Самае каштоўнае — тое, што выкладчыкі нас прывучылі думаць і самастойна працаваць. На «выдатна» абараніў дыплом па аўтаматыцы і тэле-механіцы. Сустрэкаў пасля выпускнікоў іншых курсаў, якія казалі, што 5 гадоў мой дыплом перапісалі.

— І пасля навучання — адразу ў мора?

— Калі ў апошнія дні знаходжання ў вучылішчы нам казалі: «Падымце рукі, хто хоча на флот?» — я быў сярод тых, хто хацеў. І трапіў на Поўнач, камандзірам групы аўтаматыкі і тэле-механікі на чацвёртую атамную лодку «К-14». Мы з Лорачкай (з жонкай — Аўт.) прыехалі туды. Побач жонка, я трымаю яе за руку, а на моцыку стаіць камандзір лодкі і кажа: «Лейтэнант, вы куды прыбілі?» Я кажу: «На карабель «К-14». «А гэта хто з вамі?» — пытаецца. «Жонка», — адказваю я. «А вы што не ведаеце, што тут жыць няма дзе?» Адным словам, у лодку я трапіў адзін (мяцэца).

— Напэўна, першы падводны паход запомніўся на ўсё жыццё?

— Якраз падыходзілі карыбскія падзеі 1962 года, і лодка рыхтавалася ісці туды

Алег Есіна з жонкай Ларысай Мікалаеўнай разам ужо больш за паўвека. Выхавалі дваіх сыноў — Сяргея і Руслана. Сёння дзеляцца жыццёвым вопытам з трыма ўнучкамі.

ў паход. Мы збіраліся на Кубу. Праўда, адышлі недалёка. Толькі пераадолелі Баранцава мора, як актыўная зона рэактара левага борта выйшла са строю. І ўся радыёактыўнасць «паляцела» ў адскі. Аб'явілі радыяцыйную небяспеку. Я быў камандзірам групы аўтаматыкі і тэле-механікі ядзернай энергетычнай устаноўкі. Адным словам, усе пераключэнні і выключэнні выконваў я. Калі аўтаматыка выйшла са строю, апускаць кампенсууючую рашотку ў радыёактыўным адсекі прышлося мне разам са сваім начальнікам. Тады мы атрымалі вялікую дозу апрамянення. Атрымалася, што першы блін быў комам: першы паход і адразу ліквідация аварыі на караблі. На шчасце, усё прайшло паспяхова. На гэтым наш паход закончыўся.

— Ці не за гэты паход вы сталі першым, хто заслужыў званне «майстар ваеннай справы» ў сферы аўтаматыкі і энергаўстановак?

— Не. Гэта за далёкі паход на дызельнай падводнай лодцы, калі яшчэ быў курсантам. Як толькі ўвайшоў такое званне, я першым здаў экзамен. І з гонарам павесіў знак (Алег Паўлавіч паказвае маленькую лодку з крыламі на сваім лінжакі.) А гэта камандзірскі знак (паказвае на іншы карабель) — самы каштоўны: я маю права самастойна кіраваць падводнай лодкай.

— Раскажыце пра першы ў СССР паход атамнай падводнай лодкі пад ільдамі Арктыкі. За кіраванне атамнай энергаўстановай вы былі ўдзячна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга...

— Калі мяне прызначылі камандзірам дывізіёна жывучасці, у 1966 годзе мы атрымалі каманду — пад ільдамі перайсці з Севераварыяна на Камчатку. Наша лодка прыйшла туды першы. Пад ільдамі Арктыкі мы правялі 25 сутак. Паход быў складаным. Перад тым, як выйсці ў мора, нас сабраў камандуючы Паўночнага флоту і сказаў: «Хто не хоча прымаць у гэтым удзел, выйдзіце са строю. Да вас мы не будзем мець ніякіх прэтэнзій». Вышэйшы адзін лейтэнант. Астатнія засталіся на месцы. Адным словам, у Арктыку пайшлі добраахвотнікі. У іх ліку быў і я. Мы павінны былі ўсплыць на Паўночным полюсе, затым у палонцы, дзе размяшчаўся станцыя палярнікаў. Яны сачылі за

метэаўмовамі, але іх галоўнай задачай з'яўлялася ахова межаў Расіі з Паўночным Ледавітым акіянам. Мы ім павінны былі перадаць харчаванне. Самалёты гэтага зрабіць не маглі: вельмі складаным было метэастанавіцца.

— Няўжо мэтаі такога складанага паходу была толькі перадача прадуктаў?

— Вядома, не. Па-першае, мы высветлілі, што пад ільдамі можна хадзіць. Па-другое, мы адназначна ўпэўніліся ў наяўнасці там амерыканскіх атамных падводных лодак. Па-трэцяе, мы правялі праездольнасць нашай энергетычнай устаноўкі. Ды і што ўтойваць: гэты паход стаў найважнейшай адпрацоўкай экіпажа. Пасля паходу экіпаж неўжа было пазнаць: людзі пасябралі і сталі яшчэ больш адказнымі на сваіх пастах. За паход камандзір лодкі быў удастоены звання Героя Савецкага Саюзу. Такого доўгага і якаснага падарожжа больш ніхто ніколі не паўтарыў.

— Далейшая служба была менш рызыкоўнай?

— Усяляк было. На гэтай жа лодцы я стаў камандзірам БЧ-5. Прычым першым у званні капітан-лейтэнанта! Такого маладога камандзіра больш не было ні на адной атамнай падводнай лодцы. Пасля паходу ў Ціхім акіяне атрымаў званне капітана 3-га ранга. У 1969 годзе ўжо другі раз займаўся ліквідацияй аварыі. Праўда, ужо ў ролі камандзіра БЧ-5. Цяпер на мне была поўная адказнасць. На шчасце, справіліся паспяхова, усё засталіся жывымі. Гэты вопыт спатрэбіўся на зборах, дзе мы дзяліліся ім з іншымі вайскоўцамі. На гэтых зборах прысутнічаў намеснік начальніка тэхнічнага кіравання флоту капітан 1-га ранга Уладзімір Папоў. Пасля майго дакладу ён падыходзіць да мяне і пытае: «У тэхнічнае кіраванне флотам пойдзеце?» Я кажу: «Кім?» «Начальнікам аддзела эксплуатацыі баявой падрыхтоўкі атамных лодак Ціхаакіянскага флоту на пасадзе капітана 1-га ранга», — прыёмна здзівіў ён мяне. І мы з жонкай ізноў сабралі чмададаны і паехалі ва Уладзівасток, дзе я 7 гадоў адказваў за ўсе падводныя лодкі Ціхаакіянскага флоту. Я павінен быў у лобы час ведаць, у якім становішчы знаходзіцца ця ця і іншая лодка.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Рэха падзеі

Спеўны вечар дабрывіні, ці Калі мары становяцца явай

У адзін з апошніх вераснёўскіх вечароў у Глыбокае завітаў Акадэмічны ансамбль песні і танца Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і падарыў глыбокім жыхарам незабыты вечар творчасці, прыгажосці і дабрывіні.

На канцэрце прысутнічала сям'я з Падсвілля, якая атрымлівае асалоду ад убачанага і пачутага ўжо другі раз — гэта Людміла Паўлаўна Альсевич і яе ўнучкі Насця і Ян. Справа ў тым, што летам ансамбль прыязджаў на сям'ю «Падсвільскіх світанак», і там маленькі Ян проста не зводзіў вачэй з прыгожых і статных ваенных, якія выдатна сгявалі і па-залівацку танцавалі. І нездарма адміністратар калектыву Ала Сушч яго заўважыла падчас канцэрта: хлопчык танцаваў увесь час з балетам. Яна прафесійным вокам балетмайстра ацаніла пластычны рух юнага танцора.

Напрыканцы выступлення ансамбля да Алы Анатольеўны падыйшла мільвідная жанчына (як аказалася, бабуля няўрымслівага хлопчыка) і расказала пра запавяную мару свайго ўнучка. Аказваецца, Ян марыць стаць ваенным, дакладней, дэсантнікам, а каб наблізіць сваю мару, яму вельмі хочацца мець і форму: сапраўдны блакітны берет і цяльняшкі. Адмовіць Людміле Альсевич, якая выхоўвае ўнучка-сірот адна і ніколі і ні да каго не звярталася па дапамогу, было проста немагчыма...

— Як і трэба ўсім ваенным, прыехаўшы з гасцропю, я даляжыла пра гэты выпадак начальніку, Уладзіміру Варалаву, — ужо з глыбокай сцэны гарадскога Дома культуры згадвала Ала СУШЧ мінюльня падзеі. — Падумалі і вырашылі пашыць касцюм, як у маленчкіх артыстаў з дзіцячай студыі «Зорачкі» (створана ў верасні 2008 года пры Акадэмічным ансамблі песні і танца. — Аўт.). Якраз паглядзелі, што ў Глыбокім у нас па графіку канцэрт. І я патэлефанавала той чароўнай жанчыне, якая падыходзіла да мяне, і запрасіла яе папрасіць ісці на нашым мерапрыемстве. Трэба сказаць, што вайскоўцы ўмеюць ацэньваць становішча імгненна і дакладна: Уладзімір Сяргеевіч звязваўся па тэлефоне са сваім знаёмым генералам і расказаў пра мару юнага падсвільчанина.

— Ёсць у хлопчыка такая мара — значыць, будзем дапамагаць у яе здзяйсненні, — паабяцаў генерал.

...І вось ужо на глыбокай сцэне разам са сваёй сям'ёй — групай падтрымкі — хвалюцца Ян.

— Ты мне паверыў? — спыталася ў хлопчыка Ала Анатольеўна. — Лічы, што твая мара збылася!

На сцэну выйшаў генерал-маёр АЛЕГ БЕЛАКОНЕУ, камандуючы сіламі спецыяльных апе-

Алег Альсевич уручыў хлопчыку вымпел сіл спецыяльных апераций з лагатыпам нядаўна праведзенага вучэння «Заход-2013» і самае жаданае і чаканае: сапраўдны цяльняшкі і блакітны берет.

рацый Узброеных Сіл Беларусі. Ён звярнуўся да прысутных у зале і асабіста да Яна: — Ёсць такая прафесія — Радзіму абараняць. І добра, што маленькі хлопчык марыць стаць дэсантнікам. Веру, што дзякуючы сваёй настойлівасці і выдатнай вучобе, ты зможаш прысвяціць жыццё абароне Айчыны! Алег Альсевич уручыў хлопчыку вымпел сіл спецыяльных апераций з лагатыпам нядаўна праведзенага вучэння «Заход-2013» і самае жаданае і чаканае: сапраўдны цяльняшкі і блакітны берет. А яшчэ генерал падарыў Яну імяны гадзіннік. Аказваецца, мары здзяйсняюцца не толькі пад Новы год... Шчаслівыя вочы хлопчыка свіцліся, і ад гэтага іскрыстага святла ўсім дарослым халодны восенскі вечар здаваўся цёплым і сонечным. Дарэчы, скажам вам па сакрэце, Алег Белаконеў паабяцаў Яну трымаць сяброўскія сувязі да здзяйснення яго запавятай мары — стаць дэсантнікам. А пакуль прысвяціў яму гімн дэсантнікаў.

Алена ХАЙНОУСКАЯ.

г. Глыбокае

Змагаліся за Радзіму

СПРАВЫ РАГАЧОЎСКІХ ПАРТЫЗАН

Партызанам 8-й Рагачоўскай партызанскай брыгады Леанід Калінковіч стаў у верасні 1943 года. Каб патрапіць у брыгаду, давалося ісці на некаторыя хітрасці. Калі хлопцы аднагодкі плакалі, што іх не бяруць у партызаны, Леанід прыбіваў і сабе год. Так 17-гадовы юнак быў залічаны ў брыгаду.

«У канцы верасня 1943 года на ўскарыж вёскі Блізняцы Рагачоўскага раёна, размешчаную за 1,5—2 км ад Рагачова, засталіся 15 партызан 8-й Рагачоўскай партызанскай брыгады. Чкалі змяркання, каб пайсці выконваць заданні камандавання — каму правесці разведку, каму сустрэцца з сувязным, каму мінараваць чыгунку. Апошняя дзятчыласць групы мінерна МТС Васілія Ярыкіна.

На зыходзе дня міма нас прайшла маладая жанчына, на хату прамоўліла: «Эй вы, партызаны! За вёскай, на лузе, немцы на драбнін грукіць сена». Ярыкін распяўтаў яе, дзе яна бачыла немцаў і колькі іх, а затым звярнуўся да нас: «Хто пойдзе са мною ў бой?» Падняліся ўсе.

Аперачый кіраваў Ярыкін. Разведчыцы месца, дзе некалькі ўзброеных акупантаў на лузе калі Друці грукіць селянскае сена на дзве драбнін, Ярыкін павёў нас туды.

З краю вёскі пачыналася драбналессе (альшанік, арэшнік, саснак). Ярыкін падаў каманду «рассыпацца» ланцугом, і мы рушылі да краю лугавіны, хаваючыся за кустамі і прыгіна-

ючыся. Уздоўж лугу коні цягнулі два вялікія вазы сена. На кожным возе сядзелі са стрэльбамі па два фашысты, па баках ішлі яшчэ чатыры.

Ярыкін выбег з-за куста і з камандай «Біх, гады!» даў некалькі чаргаў з аўтамата. Мы кінуліся наперад, страляючы па постацях у нямецкай форме.

Баявая аперачыя цягнулася не больш за 10 хвілін. Адзін конь быў паранены, другога распрэлі. Двое партызан з-за кустоў з боку рэчкі вывелі захопленнага ў палон маладога хлопца ў нямецкай форме. Гэта быў уласавец. Партызаны даведзілі, што немца, які кіраваў загатоўкай сена, убачылі іх, пабег з уласавцам да рэчкі. Там аддаў стрэльбу яму і загадаў страляць па партызанам, а сам кінуўся ў ваду. Але ўласавец кінуў стрэльбу і падняў рукі ўгору. А немца застрэлілі, ён панатуў.

Сабраўшы нямецкую зброю і іншыя трафей, мы шпарка пабеглі ў Блізняцы і далей у Каналіцы. Побач — Рагачоў з вялікім гарнізонам. Трэба было як мага хутчэй адыходзіць. Пачуўшы страляніну, жыхары вёскі таксама сталі пакідаць хаты і падавацца да лесу.

Раніцай нехта з мясцовых жыхароў прынес вестку, што ў Блізняцах немцаў няма і не было. Тры партызаны палічылі, што ёсць магчымасць дастаць зброю патануўшага фашыста або які-небудзь іншы трафей. Яны схадзілі ў Блізняцы, ныралі ў тым затоне, але нічога не знайшлі.

Потым разведка донесла, што акупанты толькі праз некаль-

кі дзён забралі сваіх загінулых «нарыхтоўшчыкаў сена». Вёску не палілі. А па Рагачове хадзілі чуткі, што засаду зрабіў батальён дэсантнікаў. Нашы разведчыкі данасілі, што з вёскі Буды, дзе знаходзіўся нямецкі гарнізон, часта ў Крушынаўку ездзіць асоб за бульбай і сенам. Выраслі баль вельмі мала. Дзе-ндзе заставаўся старыя ды хворыя. Астатнія былі ў лесе, жылі ў зямлянках.

Толькі ў адзіначце гадзін раніцай з Буды паказаліся чатыры верхавыя на конях і шасцёрка на двух санях, на якіх былі ўсталяваны кулямёты. Усе былі ў нямецкай форме і са зброяй. Першая пара прышпорула коней і ўехаў у вёску. Яны спешыліся каля хаты, увайшлі ў двор і былі абзброены партызанамі, не паспеўшы падняць трыногу. Астатнія абознікі шчыльнай групай даехалі да першых хат і адразу трапілі пад агонь партызан.

У лічаныя хвіліны бой скончыўся. Мы шпарка пабеглі да сярэдніх вёскі, дзе пакінулі сваіх коней. Перагнавалі ў лесе, на заўтра падаліся ў свой лагер, у Клічэцкі раён. У гэтым баі было забіта 9 фашыстаў. Крушынаўку немцы потым не спалілі. Яна згарэла ў чэрвені 1944 года, калі пачалася вызваленчая аперачыя «Баграціён».

Леанід КАЛІНКОВІЧ,

г. Мінск

Першапачаткова байцы палка павінны былі прыкрываць дымамі ад працінкі якай важнага стратэгічнага аб'екта кіштату аэрадромаў, чыгуначных станцый, шпіталью, так і савецкіх ваяроў, якія ішлі ў наступленне... «Баявое хрышчэнне» полк атрымаў у маі 1944-га пры вызваленні горада Карасцен, што ў Жытомірскай вобласці Украіны. Пасля ваенных дзеянняў перамясціліся ўжо

за межы савецкай тэрыторыі. Асабліва вызначыліся байцы-хімікі пры маскіроўцы нашых войск падчас баёў за Варшаву. Што і было пасля ўганаравана ў назве палка. Пазней было фарсавана легендарнага Одрэа, узіцце нямецкіх гарадоў Арнсвальд і Альтдама... — Толькі ўявіце сабе: шасць войнаў палка за год сталі кавалерамі ордэна Вялікай Айчыннай

«ХІМІЧНЫЯ» САЛДАТЫ

ваіны. — Гаворыць намеснік камандзіра палка па ідэалагічнай працы Аляксей КОЗАК. — Усяго ж тады ўзнагароды атрымалі 82 байцы. У мірны час полк набываў сталую прапіску на беларускай зямлі. Наша часць амаль сем гадоў базіравалася ў Жыткавічах, але ў чэрвені 1952 года перадыслацыравалася ў Старыя Дарогі, дзе і знаходзіцца дагэтуль. Увогуле, такі полк у сучаснай Беларусі адзіны, які спецыялізуецца менавіта на супрацьстаянні зброі масавага знішчэння.

Задачы перад палком у пасляваенны час значна ўскладніліся. Пасля атамнай бамбардзіроўкі Японіі стала зразумела: нябачная вокам зброя пачынае шэсць па планеце. Таму баявая праца палка пашырылася. Да абавязкаў войнаў-хімікаў дадалася яшчэ і абарона ад радыяцыйнага забруджвання ды біялагічнай зброі. А вучыцца гэтаму даводзілася ўжо ва ўмовах «халоднай вайны».

І замацоўваць тэорыю на практыцы. Увесну 1986-га, калі гримнуў Чарнобыль, байцы 8-га палка дапамагалі ачышчаць ад радыяактыўнага пылу дарогі, дэзактывалі забруджаныя будынкі і глебу. З гумарам ужо сівых колішнія камандзіры палка ўспамінаюць і так званыя «цаліныя батальёны», калі вайскоўцы пераклаў фізікаў на некалькі месяцаў у зборшчыкаў урадажу.

Цяпер жа асабісты састаў палка дэманструе стабільна выдатныя вынікі падчас штогадовых беларуска-расійскіх вучэнняў, рыхтуючыся да іх фактычна круглы год. Паколькі ў адным палку служыць хімікі, біёлагі, радыёлагі, то сумесная праца ўсіх батальёнаў павінна быць адладжанай, як механізм у гадзінніку. Іншыя варыянтаў проста не існуе.

Не толькі хлэбам вучыцца сыты салдат. Першае ўражанне аб месцы, дзе яму выпадзе адслужыць пэўны тэрмін, складзецца літаральна праз некалькі хвілін пасля праходжання праз кантрольна-прапускны пункт. Усё-такі, як кажучы, па адзеным сустракаюцца, а па розуме праводзяць. Тут полк выглядае даволі выйгрышна: ма-

дэрнізацыя закранула і яго матэрыяльную базу. За кошт будзённых сродкаў вайскоўцы адрамантавалі КПП, сталовую, будынак штаба, склады... Але яны ідуць далей, на дасягнутым спыняцца не збіраюцца! У планеж — ахапіць сістэмай відэаназірання яго мага большую

тэрыторыю і значна зменшыць колькасць вартавых.

— Гэта здаецца зараз неверагодным, але на пачатку васьмідзясятых у нас служылі нават некалькі чыган. І лайдаккі іх называць нельга было! — успамінае палкоўнік запasu Анастоль ГАРКАВЕНКА,

■ Армейскі рэпартаж

КАБ КАШЫ ЯКАСНА ВАРЫЎ І БОРШЧ ВЫДАТНА ГАТАВАЎ!

Арам Мнацакану, вядучы тэлепраграмы «Пякельная кухня», аднойчы параўнаў удзел у кулінарным праекце са службай у войску. Маўляў, прыходзіш на яго праект хлопцам, а вяртаешся дадому ўжо сапраўдным мужчынам. У сваю чаргу, карэспандэнт «Звязды» наведваў адзінае месца ў Беларусі, дзе рыхтуюць вайсковых кухараў, і даведаўся, якія стравы гатуюць на абед салдатам тэрміновай службы.

«3 МУЖЧЫН АТРЫМЛІВАЮЦА ЛЕПШЫХ КУХАРАЎ»

— Я шмат часу заваяваўся каля пліты яшчэ перад тым, як пайшоў у войска, — з лёгкай усмешкай кажа на дыктарон радзавы Антон ГАРШКОЎ. — Гатаваць па-чаю, калі мне было 14 гадоў. Маці казалася, што ёй падабалася бліны ў майм выкананні.

Тэрміновую службу Антон праходзіў у Пінску, але разам з іншымі асобамі пераехаў у Гродна, дзе і пачаў вучыцца ў вайсковай школе. Пасля завяршэння вучобы яны працягнулі службу ў афіцэрскай кулінарыі, якая знаходзіцца ў Печаві, пад Барысавам. Кажы, што кожнаму з вайскоўцаў вучоба падабаецца, і лінчыць, што тое пасведчанне кухара, якое салдаты атрымаюць пасля іспытаў, павінна сапратэбціцца і ў грамадзянскім жыцці.

У вялікай лабараторыі практычнага прыгатавання ежы, якая дзеліць адзін будынак са звычайнай салдацкай сталовай, заняткі ідуць поўным ходам. Памяшканне для тэарэтычнай падрыхтоўкі цяпер пустое, затое на кухні ў вачас мітусяцца ад беллага: хлопцы ў чыстых кухарскіх кашулях і каўпаках шчыроўць каля пліты — нехта гатуе ячную кашу, варыць наварысты боршч, астатнія наразаюць свежую агародніну для салаты. Тое, што адбіваецца, крыху нагадавае сучаснае кулінарнае ток-шоу, дзе людзі змагаюцца за прэстыжную працу ў вядомым рэстаране. У салдату, безумоўна, спецыфіка іншая. Пасля завяршэння вучобы яны працягнулі службу ў сваіх часцях, дзе будуць гатаваць для дзясяткаў асобных вайскоўцаў. А таму кулінарныя веды для іх, зразумела, на вагу золата.

— Калі салдаты толькі прыязджаюць да нас, у іх пачынаюцца заняткі па тэорыі, — тлумачыць спецыфіку вучобы Надзея ЗАВАЦКАЯ, майстар вытворчага

пільмова адказваюць на пытанні наконт тэхналогіі гатавання страў, апісваюць санітарныя патрабаванні... Напрыканцы навучання яны здасць іспыты і атрымаюць пасведчанне кухара 3-га разраду. Двойкі, дарэчы, яшчэ нікому не ставілі.

— Маркую, што часам даводзіцца працаваць з салдатамі, якія ніколі нават не падыходзілі да пліты.

— Я наогул думаю, што з мужчынамі атрымліваецца лепшыя кухары. І гатуецца яны з душой, з асалядой. Зразумела, срод салдату трапляюцца і тыя, хто першапачат-

пагранічных вайскаў. І водгукі, якія мы атрымліваем з часцей, звычайна таксама добрыя.

ПРЫГАТОВАЎ ДАБРА І АТРЫМАЎ АДПАЧЫНАК

Гвардыі прапаршчык Віталь Тунчык, які падчас нашага візіту выконваў абавязкі камандзіра вучэбнай роты па падрыхтоўцы спецыялістаў харчовай службы, сам вучыўся на кухара ў гэтай школе, а таму на кухні лёгка заўважае любы хіб, падказвае салдатам.

— Памылкі найчасцей робяць з-за няўважлівасці. Але хлопцы

Гвардыі прапаршчык Віталь ТУНЧЫК характарызуе будучых кухараў з лепшага боку.

кова не збіраўся працаваць кухарам. Акрамя яечні, і прыгатаваць нічога не могуць, але прыходзіцца вучыцца. І калі ў іх пачынае атрымлівацца, ім становіцца ўжо цікава, а пасля радаснага, задаволеныя кажуць быццам, што ў іх атрымалася, іх пахвалілі за працу. Дарэчы, ёсць срод навучэнцаў і тыя, хто пасля вяртання з войска пайшоў працаваць кухарам.

— А ці прыходзіць да вас падзякі з часцей, дзе на кухнях працуюць вашы выхаванцы?

— На нашых іспытах, дарэчы, заўжды прысутнічае прадстаўнік

сродкамі сувязі можна толькі ў суботу пасля вячэры і ў нядзелю. Акрамя асноўнай спецыялізацыі, курсанты вывучаюць вайсковыя статуты, займаюцца фізічнай падрыхтоўкай, страляюць на палігоне. Як адпачываюць? На футболе у Барысаў з вайскоўцамі мы не ездзілі, а вось канцэрт у гарадскім Доме культуры ўжо наведвалі. За добрае няясненне вайскавай службы салдат можа атрымаць і падзяку, і сучаснае званненне. Зразумела, сустракаюцца срод і тыя, у каго бываюць праблемы з дысцыплінай,

Абедаюць салдаты ў лабараторыі тыя стравы, якія прыгатавалі на практычных занятках.

вольны час праглядаем кулінарныя праграмы. Запамінаем, занатоўваем рэцэптуры. Хто ведае, можа, падобная інфармацыя нам таксама будзе карыснай? Сёння, дарэчы, на абед у нас будзе боршч, гроча з агароднінай і катлетами, салата і кісель.

— Праз хвіліну Антон нахіляецца над духоўкай і спрытна дастае бляку з гарачымі катлетами.

— І як вы іх гатавалі?

— Са свежай свініны зрабілі фарш, абвалілі масу ў муцэ, — з веданнем справы адказвае радзавы Гаршкоў. — А пасля абсмажвалі з двух бакоў да чырвонай скарыначкі. Напрыканцы адпраўлялі катлеты ў смажальную шафу да поўнага прыгатавання.

Як кажа Антон, снейдаюць і вячэраюць салдаты ў сталовай, а абедаюць у лабараторыі тыя стравы, якія прыгатавалі на практычных занятках. Такая спецыфіка навучання, каб самі добра адчувалі якасць і смак прыгатаванай ежы.

Напрыканцы нашай сустрэчы Антон кідае наўздагод, што і дома ён дакладна будзе галюўным кухарам у сям'і: «Думаю, жонка на кухні мяне не перагоніць!» Што дадаць, добрае жаданне, якое, як аказваецца, прыйшло да хлопца менавіта падчас службы ў войску.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота аўтара. Барысаўскі раён

ЖЫЦЦЁ Ў СТЫХІІ ВАДЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)
— Вы ўвесь час рухаліся ўверх па кар'ернай лесвіцы. Няўжо не было перашкодаў?

— Калі ўтварылася 4-я флатылія атамных лодак «К-23» — лодка 2-га пакалення (гэта караблі абсалютна іншыя), мяне прызначылі намеснікам камандзіра флатыліі па электрамеханічнай частцы — на контр-адміральскую пасаду. Даводзілася правяраць лодкі, вырашаць — пойдучы яны сёння ў мора ці не. Адна забарона стала для мяне лёсавызначальнай...

Буду 1978 года. Пасля рамонта да нас прыйшла лодка «К-23» — лодка 1-га пакалення, але з ракетным комплексам. Яе стан быў жудасным. Вядома, я забараніў яе эксплуатацыю. Прайшлі суткі. Мяне вызывае камандуючы флатыліі і пытае, чаму я не выпускаю лодку? На што я кажу, што яна мае вельмі шмат недахопаў і асабовы склад слаба падрыхтаваны. На што ён мне адказвае: «Яна павінна быць падрыхтавана. Па загадзе камандуючага флотам, яна павінна прыйсці ў гавань». Свайго меркавання я не змяняў. У 3 гадзіны ночы — звончок: прыбываю на камандны пункт. Я прыязджаю, а камандуючы флатыліі мне і кажа: «На «К-23» аварыя. З рэактарам нешта. Разбіраецца. Там знаходзіцца ваш намеснік Слава Маркін».

Я звязваюся з ім па сувязі і даведаўся пра дрэннае становішча. Даю парадзі, кажу, што перш за ўсё трэба ратаваць людзей. Вячаслаў выканаў усё як трэба, але атрымаў вялікую дозу апрамянення. Праз паўгода ён памёр.

З гэтай справы прыхела разбірацца камісія — 60 чалавек на чале з адміралам флоту Бандаронкам. Была вельмі складаная псіхалагічная сітуацыя. Я атрымаў нават мікраінфаркт. Праўда, гэтага не заўважыў: мне пра яго потым у шпіталі казалі. Ніхто не мог высветліць прычыну аварыі лодкі. Я прыйшоў да выносу, што трэба на месцы разбірацца, адкуль ідзе радыяцыя. Са мной пайшоў малады хлопец, камандзір дывізіёна. У астатніх была

адгаворка: «Я хачу жыць». Мы знайшлі пашкоджаны канал, з якога паступала радыяцыя. Я даказаў гэтым учынкам, што асабовы склад не вінаваты, а за трагедыю адказны завод, які дапусціў дэфект пры монтажы. Пасля гэтай сітуацыі я атрымаў прамяньную хваробу і ўжо быў не годным для далейшай службы на караблях.

— І на гэтым ваша кар'ера як марак скакончылася?

— Мой камандуючы флатыліі загінуў у авіякатастрофе разам з 35 адміраламі ваенна-марскога флоту. На яго пасаду прыйшоў новы чалавек. У гэтай сітуацыі патрэбна было паставіць кропку. Тое, што я папярэдзіў аб магчымай трагедыі і што сам пасля ўдзельнічаў у ліквідацыі яе наступстваў, нікога не хвалявала. Прышоў загад прызначыць мяне намеснікам начальніка вучэбна-выпрабавальнага цэнтру ў Камсамольску-на-Амуры. У мяне ўзнікла іншая задача — падрыхтоўка экіпажаў на караблі 3-га пакалення. Гэта было не для мяне: я ўвесь час праводзіў у моры, сядзець у кабінеце і складаць графікі ўрокаў мяне зусім не задавальняла. Я напісаў заяву. Папрасіў перавесціся ў Мінск.

— І так вы аказаліся ў вучэбна-выпрабавальным цэнтры Мінабароны ў Соснах?

— Так. Прыбываў я сюды ў 1984 годзе. Пяць гадоў працаваў на пасадзе намесніка начальніка цэнтру па вучэбна-выпрабавальнай рабоце. Тут распрацоўваліся праекты па стварэнні перасоннай атамнай энергетычнай устаноўкі. Аператарамі кіравання гэтай устаноўкай былі падараны афіцэры ваенна-марскога флоту. Памылка заключалася толькі ў тым, што яны выбралі няўдалы праект. І хоць пасля ў цэнтры былі іншыя задачы, патрэбна аддаць належнае нашаму Прэзідэнту, што яго захаваў.

Дарэчы, калі пачаліся чарнобыльскія падзеі, мы першымі звярнулі ўвагу на павышаную дозу радыяцыі ў паветры. Прыборы зашкэльвалі. Мы думалі, што ў нас

здарылася надзвычайная сітуацыя. Я ў той час часова выконваў абавязкі начальніка цэнтру, і на мяне лягла адказнасць за выратаванне людзей. Мы выканалі ўсе мерапрыемствы: усіх апаляцілі, далі камандні званнічыя ўсе вокны і, па магчымасці, іх абклеілі, каго можна, адправілі ў бамбасховішча. Затым я патэлефановаў у Міністэрства абароны і далажыў абстаноўку. Яны ўсё ведалі, казалі, што радыяцыя ідзе не ад нас. На наступны дзень мы даведзліся пра Чарнобыль.

— Пазней разам з членамі грамадскага аб'яднання «Беларускі камітэт ветэранна-падразгляльнай асабівай рызыкі» вы выдалі кнігу «Атамныя салдаты Беларусі». Выданне прысвечана героям чарнобыльскіх падзей?

— Не толькі ім. Увогуле кніга напісаная людзьмі, якія аддалі лепшыя гады жыцця стварэнню і ўмацаванню «ядзернага шчыта» дзяржавы.

— А хто яны — ветэраны падразгляльнай асабівай рызыкі?

— Па-першае, гэта людзі, якія ўдзельнічалі ў чарнобыльскіх падзеях. Па-другое, ваеннаслужачыя і служачыя, якія займаліся распрацоўкай, стварэннем і выпрабаваннем ядзернай зброі. Па-трэцяе, гэта маракі, якія абслугоўвалі атамныя падводныя лодкі і ўдзельнічалі ў ліквідацыі аварыі на іх. Усіх гэтых людзей аб'ядноўвае тое, што яны прайшлі прафесійна добра ўсведамлялі, што іх чакае і з чым яны сутыкнуцца. Самае галоўнае, што гэтыя людзі не былі прызначанымі на тыя ці іншыя пасады — яны самі выбралі такую прафесію. Сёлета арганізацыя адзначыла 20-годдзе. У 1993 годзе нас было 4 тысячы чалавек. Зараз засталася ўдвай менш.

— Чым сёння займаецца грамадскае аб'яднанне?

— Самае галоўнае для нас — перадаць вопыт моладзі, якая ўвайшоўца ў тыя працоўныя і баявыя традыцыі. Таму рэгулярна сустракаемся са школьнікамі, гімназістамі, студэнтамі. Штогод мы праводзім

тэматычныя канферэнцыі. Бліжэйшая мэта ветэранскай арганізацыі — стварыць гісторыка-краязнаўчы календар «Мінск. Міншчына», які будзе расказваць пра гарады, дзе прайшлі дні пісьменства. Яшчэ адзін вектар нашай дзейнасці — аказанне дапамогі хворым. Многія з іх у вельмі цяжкім стане. І галоўную задачу, якую я стаўлю перад сабой, — стварыць цэнтр рэабілітацыі гэтых людзей. Для таго, каб яны безнадзейна не бегалі па паліклініках і бальніцах. Кожны з іх спрабуе даказаць, што ён можа разлічвацца на лютыя. А каб іх атрымаць, патрэбна патлумачыць прычыны-выніковыя сувязі: даказаць, што ты служыў і гэта стала прычынай тваёй хваробы. А гэта не так проста... Са стварэннем рэабілітацыйнага цэнтру можна было б забіць адразу двух зайцоў: падтрымаць здароўе ветэрану і не дапусціць сур'езных захворванняў у маладых спецыялістаў, якія будуць працаваць на беларускай АЭС.

— Алег Паўлавіч, а як вы ставіцеся да будаўніцтва на нашай зямлі атамнай электрастанцыі? Скажыце шчыра, ці варта нам чакаць пагрозы?

— Ведаецца, сучасныя ядзерныя энергетычныя устаноўкі — выключна надзейная тэхніка. І трэба быць дурнем, каб дапусціць аварыю на АЭС. Калі раней мы паспеліся на тэхніку, то зараз вопыт эксплуатацыі энергетычных устаноўкаў настолькі высокі, што сучасная устаноўка мае 5 ступеняў надзейнасці. У выпадку аварыі актыўнай зоны прадугледжана не ўскрываць яе і даставаць наверх, а спускаць уніз — у спецыяльны кантэйнер, які не дапусціць распаўсюджвання радыяцыі ні праз глебу, ні праз рэкі. Калі раптам аператар кіравання дапусціць памылку, яна імгненна фіксуецца, адразу выдзіцца сігнал на абарону рэактара, і рэакцыя спыняецца. Ды ўвогуле дапусціць памылку абслуговы персанал проста не мае права!

— Прафесія, якой вы прывяцілі большую частку свайго жыцця, як-

ка кажучы, не з лёгкіх. Не толькі добрыя напаміны пакінула пасля сябе праца атамшчыка-падводніка. А каб у вас была магчымасць пражыць жыццё нанова, ці склаўся б ваш лёс па-іншаму?

— Я, безумоўна, ізноў пайшоў бы па гэтым шляху. Хоць мая мара аб будаўніцтве караблёў і не ажыццявілася. Сыходзячы з флоту, я вельмі пакутаваў. Усе гады маю душу не пакідаў цяжар, мучыла незадаволенасць. Я настолькі любіў флот, што не мог без яго ўявіць жыцця. Я лічу, што ўсе мае хваробы — наступствы не столькі ад апрамянення, колькі ад перажыванняў, што замест падзякі ні за што панёс пакарэнне. І калі я ад Аляксандра Рыгоравіча, які ў сваіх моцных руках трайрае штурвал лайнера пад назвай «Беларусь», атрымаў гэты ордэн, мне стала лягчэй, душа супакоілася.

□ □ □
...На працягу жыцця, поўнага цяжкасцяў і выпрабаванняў, разам з Алегам Есіным — яго жонка. Сёння яна дапамагае адказваць на мае пытанні, раскрывае сакрэты іх ішчаслівага сямейнага жыцця. «У чым сакрэт? А ў тым, што я заўсёды была яшчэ карыснай, — прызнаецца Ларыса Мікалаўна. — У тым, што мы дапаўняем адно аднаго. У мяне муж вельмі сур'езны, і я аптыміст — неабходная якасць, асабіва для жанчыны. Ды і як без кахання? Менавіта не запалу, а любві да чалавека, да яго якасцяў, душы. Патрэбна так любіць, каб ты быў патрэбны другому. Самае каштоўнае — адносіны паміж людзьмі».

Яе называлі дэкабрысткай: людзі не разумелі, як можна з Мінска ляцець на Камчатку з маленькімі дзецьмі. І яна, дачка франтавіка і ўнучка ўдзельніка грамадзянскай вайны, усё лёгка пераносіла: увесь час працавала настайніцай там, дзе служыў муж. І трэба сказаць, што з роўняй жонкі марскога афіцэра Ларыса Есіна справілася на «выдатна».

Гутарыла Вераніка КАНЮТА. Фота аўтара.

■ 3 рэдакцыйнай пошты

Вайна абрынулася на нас, дзяцей, так, як і на дарослых, — бомбамі, снарадамі, кулямі, गोладам, холадам, разлукай. Але і ў гэтыя гады дзеці былі першым клопатам народа. Выжывем мы — выхыве краіна, яе гісторыя, ідэалы, будучыня.

Якой мерай чалавечлага ўсведамлення можна вызначыць маральны падзвіг шасцігадовага Талі Новікава, які 21 чэрвеня 1941 года з мамай і сястрой планавы эвакуіравацца з Беластока хуткім цягніком на Мінск і далей у Саратаў, дзе жыла яго бабуля? 22 чэрвеня раніцай прыйшоў у Ліду хуткі цягнік. Фашысцкія сцяргвятнікі яго разамбілі. Толькі цяжка параніла ў правую руку. Яго адвезлі ў бальніцу, дзе аднылі канечнасць вышэй за локца. Пасля яго змясцілі ў дзіцячы дом горада Ліда. Там ён скончыў 10 класаў і ў гэты час (незразумела, якім чынам і як) навучыўся іграць на баяне. Пазней паступіў у Гродзенскае музычнае вучылішча, скончыў яго і быў накіраваны выкладчыкам па класе баяна ў музычную школу ў Жодзіна.

Гэта пра яго пісьменнік Іван Панчанка напісаў апавесць «І вечнай будзе музыка». ...Пры абароне нашых рубяжоў на рацэ Дняпр у ліпені 1941 года ў доме Турбінскіх, якія жылі ў вёсцы непадалёк ад Дняпра ў Шклоўскаму раёне, размяшчаўся штаб дывізіі. Тут засталася шмат вайсковага абмундзіравання. Бацька быў на фронце. Маці з дзецьмі абмундзіраванне схавала ў агародзе, а пасля перадала партызанам. Фашысты, захапіўшы вёску і даведаўшыся, што ў доме Турбінскіх размяшчаўся штаб дывізіі, уначы ўварваліся ў хату і ўчынілі вобыск. Шукалі і ў агародзе, і на гарышчы, і ў хляве... Нічога не знайшлі ў хату, катвалі сямя, зверскі збілі маці і дзяцей, прагнажваюць расстрэла. Цудам выжылі.

У сям'і Турбінскіх было восем дзяцей. Старэйшыя з іх, Пётр, у 1941 годзе скончыў першы курс Ленінградскага дарожнага тэхнікума. На пачатку вайны будаваў абарончыя рубяжы пад Ленінградом. У цяжкія дні блакady 16-гадоваы Пётр дорахвотнікам пайшоў на фронт — на аба-

рону горада. Быў цяжка паранены. Пасля лячэння накіраваны на Заходні фронт у Беларусі. У складзе другога Беларускага фронту ў 1944 годзе вызваляў малую радзіму — Шклоўскі раён. Пётр Турбінскі дайшоў да Берліна, распеўся на Рэйхстагу. Вярнуўся дамоў, але пасля раненняў рана памёр. Яго ўнучка — вядомая спявачка Іна Афанасьева.

...За сямнаццаць кіламетраў ад Рыгі знаходзіўся канцэнтрацыйны лагер Саласпілс. У ім забілі сто тысяч чалавек, у тым ліку сем тысяч дзяцей. Іх звозілі сюды зімой 1943 года, калі немцы правялі карную экспедыцыю ў партызанскіх раёнах Беларусі. Ва ўсіх іх рэгулярна бралі кроў. Пяць скрыняў з ампуламі дзіцячых крыў лагер штодня паступалі ўвакні немцаў вылюдкаў.

Пры вызваленні Гомельскай вобласці нямецка-фашысцкія заахоннікі, адступіліся пад ударам Чырвонай Арміі, пакінулі ля мястэчка Азарычы тры канцэнтрацыйныя лагеры, у якіх утрымліваліся дзеці, жанчыны, старыя з Гомельскай, Палескай, Магілёўскай абласцей. Усе яны

былі хворымі на сыпны тыф. Часцімі Чырвонай Арміі з трох галяроў смерці было вызвалена больш за 32 тысячы савецкіх грамадзян — старых, жанчын і дзяцей. Сярод іх 15213 дзяцей ва ўзросце да 13 гадоў, у тым ліку 517 срод, бацькі якіх былі забітыя або загінулі ў гэтых лагерах.

...Мы памятаем, узгадваем сваіх бацькоў, родных і блізкіх, усіх палеглых на вайне. Але хто ўспамінае нас, дзяцей вайнавай пары, якія адчулі ўсе жахі вайнавага ліхалецця, якое забрала ў нас бацькоў, братоў, сясцёр, родных і блізкіх? — і наша дзяцінства? У які дзень дзяржаўнай памяці беларускага народа ўспамінаюць дзяцей вайнавай гадоў — асабіва гістарычнае пакаленне беларускага народа, дзякуючы якому працягваецца жыццё нашай нацыі? Дзеці вайнавай пары сталі той працоўнай сілай, якая дапамагала з руін уздымаць гарады, прамысловасць і сельскую гаспадарку. Можна, мэтазгодна ім вызначыць дзяржаўны статус «Дзеці вайны»?

Нас засталася ўжо зусім мала. Дык па-спяшайцеся зрабіць усё магчымае, каб

дзеці вайнавай пары, якія бачылі на свае вочы жудасныя злычынствы немцаўкі забойчы, расказалі наступным пакаленням, якія абаранялі Радзіму, якія выжылі... Мы нічога не перабольшваем. Мы проста хочам, каб новыя пакаленні ведалі і памяталі пра гераізм сваіх ровеснікаў, натхняючыся іх біяграфіямі, угледзеліся ў характары тых, хто павінен стаць для іх не толькі легендай, але і высокім узорам, годным захаплення і пераймання. Яны ўжо адыходзяць з жыцця, а многія ўжо пайшлі... Дык давайце паспяшамся заслухана аддаць высокі гонар дзяржавы дзецям вайнавай пары, юным абаронцам Радзімы!

Уладзімір і Міхаіл УТКІНЫ.

Ад рэдакцыі: Шаноўныя дзеці вайны, дасылаіце ў рэдакцыю «Звязды» свае ўспаміны пра Вялікую Айчынную. Вашы нататкі будуць публікавацца ў рубрыцы «Загубленае дзяцінства». Такім чынам разам ушануем вашу памяць, раскрывем нязведаныя старонкі мінулага і, магчыма, паўплываем на тое, што ў краіне з'явіцца асобны дзень, прысвечаны вам.

ЦЕПЛЫ ПРЫЁМ — СЛУЖБА З АГЕНЬЧЫКАМ

Менавіта так і прынята працаваць з афіцэрскай папуўненнем у 72-м гвардзейскім Аб'яднаным вучэбным цэнтры падрыхтоўкі прапаршчыкаў і малодшых спецыялістаў.

Сёлета вучэбнае злучэнне атрымала вялікае (па сённяшня мерках) папуўненне прафесіяналаў. Месяць таму ў распараджэнне камандавання 72-га гвардзейскага АВЦ прыбылі 27 маладых афіцэраў. Пятнаццаць лейтэнантаў скончылі Ваенную акадэмію, астатнія маладыя прафесіяналы вылучыліся на ваенных факультэтах у іншых ВВУ краіны.

Пасля прыбыцця афіцэраў-навічоў у Печы з кожным з іх персанальна пагутарыў выканаўца абавязкаў начальніка 72-га гвардзейскага АВЦ гвардыі палкоўнік Сяргей Новік. Яго цікавіла літаральна ўсё: настрой на службу, сямейнае становішча, планы на перспектыву. На месцы былі вырашаныя праблемы як службовага, так і асабістага характару. Такім чынам, напрыклад, лейтэнанту Яўгену Гарбачову дапамаглі з пераводам і працаўладкаваннем яго жонкі ў мясцовае школу № 7 настаўніцай матэматыкі.

Змагі вырашыць і адну з надзённых праблем — размяшчэнне выпускнікоў. Адшукаўшы рэзервы, усіх халасцякоў, якія мелі патрэбу ў жыллі, размясцілі ў загады адрамантаваных пакоях афіцэрскага інтэрната. Жанатым выдзелілі асобныя пакоі сямейнага тыпу. Паводле слоў саміх выпускнікоў, жыллёвыя ўмовы іх цалкам задавальняюць.

Як расказаў начальнік аддзялення кадраў АВЦ гвардыі падпалкоўнік Вадзім МЯЦЕЛЬСКІ, амаль палова выпускнікоў накіравана на кадравыя ўмацаванні цэнтры тылавога і тэхнічнага забеспячэння. У гэтых вайсковых часцях да ўсіх афіцэраў-навічоў паставіліся клепатліва. З першага дня службы за кожным замацавалі вопытных і гутарыцельных настаўнікаў, якія цярпліва і настойліва вучаць лейтэнантаў усім прамудрасцім і тонкасцям вайсковага жыцця, аказваюць ім дапамогу і словам, і справай.

— Задаволены, што старт маёй службы пачаўся ў вайскавай «вучэбцы», — заўважаў у гутарцы лейтэнант Аляксей ДЗЯЛЕНДЗІК, прызначаны на пасаду начальніка харчовай службы цэнтру тылавога забеспячэння. — З першага дня адчуў сабе паўнаўрагасным членам афіцэрскага калектыву. Адчуваецца дзелавая і маральная падтрымка з боку старэйшых таварышаў. Мне давораюць і разлічваюць на мяне. Падобнае стаўленне не дазваляе расхалоджвацца. Стараюся адказаць стаяцца да службовых абавязкаў, унікаць ва ўсю тонкасць арганізацыйна-харчаванна ваеннаслужачых. З такой падтрымкай і цёплым прыёмам у часці можна горы звярнуць!..

Лейтэнанты Дзмітрый Ракіці і Андрэй Руткоўскі не толькі разам вучыліся на ваенна-тэхнічным факультэце БНТУ, але і трапілі на службу ў адну вайсковую частку — цэнтр т

ЗА АРЭНДУ ЎГОДДЗЯЎ І ЗДАБЫЧУ ТРАФЕЯЎ ДАВЯДЗЕЦА ПЛАЦІЦЬ БОЛЬШ

У краіне павялічваецца мінімальныя стаўкі платы за арэнду палаяўнічых угоддзяў. Гэта прадгледжана пастановай Савета Міністраў ад 1 кастрычніка 2013 года №865 «Аб унясенні змяненняў у пастанову Савета Міністраў ад 6 красавіка 2006 года №466».

Згодна з дакументам, мінімальныя стаўкі платы за арэнду палаяўнічых угоддзяў будуць прывязаны да памеры базавай велічыні. Як вядома, з 1 кастрычніка базавая велічыня складае 130 тысяч рублёў. З улікам гэтага кошт арэнды 1 гектара лясных угоддзяў павялічваецца з 70 тысяч да 260 тысяч рублёў (2 базавыя велічыні), кошт арэнды платы за 1 гектар палаяўнічых і водна-балотных угоддзяў — з 20 тысяч да 65 тысяч рублёў (0,5 базавай велічыні).

Гэтай жа вышэйназванай пастановай прадгледжана павялічэнне кошту палаяўнічай пецэўкі на 1 дзень палаявання з 20 тысяч да 30 тысяч рублёў, на сезон палаявання — са 150 тысяч да 200 тысяч рублёў. Дакумент павялічвае кошт палаяўнічых пецэвак да развага дазволу з 20 тысяч да 40 тысяч рублёў (пры палаяванні на бабра — з 15 тысяч да 20 тысяч рублёў для разавай палаяўнічай пецэўкі да развага дазволу пры зборным спосабам палаявання, са 150 тысяч да 200 тысяч рублёў — для сезоннай палаяўнічай пецэўкі пры зборным спосабам палаявання).

Павялічаны і кошт здабычы трафейных жывёл. За здабычу лася дзевяццецца адцаць ад 1 да 4 мільёнаў рублёў, высякароднага аленя — ад 800 тысяч да 1 мільёнаў рублёў, дзіка — ад 150 тысяч да 800 тысяч рублёў, цецерука — 500 тысяч, бабра — 60 тысяч, выдры — 200 тысяч рублёў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НЕ ВАРТА ХАВАЦА АД ПЕРАМЕН

Такая парада змяшчаецца ў дакладзе Сусветнага банка, прысвечаным праблематыцы развіцця эканомікі ў наступным годзе.

У прыватнасці, у «Дакладзе аб сусветным развіцці 2014» гаворыцца, што за апошнія 25 гадоў у свеце назіраліся хуткая інтэграцыя, эканамічныя рэформы, тэхналагічная мадэрнізацыя, а таксама пашырэнне ўдзелу насельніцтва ў дэмакратычных працэсах. Аднак у той жа час назіраліся фінансавыя ўзрушэнні, страта даходаў і месца працы, забурджванне навакольнага асяроддзя. Аўтары даклада рэкамендуюць як прыватным асобам, так і арганізацыям, прадпрыемствам, органам мясцовай улады не хаватца ад перамен, каб пазбегнуць рызык і ў той ці іншай сферы дзейнасці. Наадварот, ім неабходна рыхтавацца па магчымасці да верагодных негатыўных падзей, якія звычайна янасуць з сабой перамены. У дакладзе прыводзяцца аргументы на карысць таго, што сёння як ніколі неабходныя папераджальныя, сістэматычныя і інтэграваныя захады па кіраванні рызыкамі. Напрыклад, фермерам трэба інвеставаць сродкі ў мінеральныя ўгнаенні, пасяўны матэрыял і іншыя фактары вытворчасці, а не хаватца грошы «на чорны дзень».

У дакладзе адзначаецца, што большасць людзей, як правіла, па-ранейшаму дрэнна прыстасаваны да актыўнага супрацьстаяння неспрыяльным з'явам. Таму, як паказвае досвед мінулых гадоў, варта абярацца на сістэму сумесных дзеянняў і сумеснай адказнасці на розных узроўнях грамадства. Скажам, хатнія гаспадаркі аказваюць падтрымку суседзям, аб'ядноўваюць грашовыя сродкі, абараняюць сваіх членаў і інвестуюць у сваю будучыню. Суполкі ствараюць нефармальныя сеткі страхавання і аб'ядноўваюць рэсурсы для супрацьстаяння агучаным рызыкам. І так далей на больш высокіх узроўнях, тых жа прадпрыемствах.

У дакладзе адзначаецца, што веды — гэта нешта большае, чым проста назапашванне інфармацыі. Іх неабходна ўмець выкарыстоўваць для ацэнкі канкрэтнай сітуацыі з наступным прыняццем правільнага рашэння. У дакуменце прапанаваны шэраг стратэгічных захадаў, якія можна прыняць як для хатніх гаспадарак, так і на мясцовым, нацыянальным і глабальным узроўнях. Аднак галоўная парада заключаецца ў тым, што неабходна паўсюдна ўкараніць папераджальны падыход да кіравання рызыкамі, каб ён узгадніўся з больш маштабнымі задачамі, напрыклад, нацыянальнымі планами развіцця, муниципальнымі праграмамі інвестыцый у інфраструктуру.

Леанід ТЫГАРЫН.

КАЛІ ВАМ ПРАПАНАУЮЦЬ «БРЫЛЬЯНТЫ СА ЗНІЖКАЙ», ГЭТА ПАДМАН..»

Вы трымалі калі-небудзь у руках алмаз? Падобны большы на кавалачак шкла, абмыты на працягу гадоў марскоў вадою. Такіх шмат можна знайсці на беразе мора. Нічога не выдае ў гэтым мінерале схаванай прыгажосці і пэўнай эксклюзіўнасці. Толькі моц і непахіснасць характару самага цвёрдага мінерала на свеце намякае, што каменчык не такі просты. Карэспандэнт «Звязды» павываў на алмазаперапрацоўчым заводзе і убачыў, якім чынам «неказістае шкельца» пераўтвараецца ў зіхатлівы брыльянт.

Алмаз чорны, бо яго раслілавалі лазерам. Пры высокіх тэмпературах ён ператвараецца ў графіт. Пасля агранкі і шліфоўкі колер вярнецца.

Так працуюць аграншчыкі.

ПАТРАБАВАННІ ДА АГРАНШЧЫКА

У вузкім цэнтры завода можна прайсці 6-месячны курс. Але шчыг некалькі гадоў дзевяццецца даўчавца на вытворчасці. Аграншчыку не патрэбны мастацкі талент, бо ёсць вялікая зрупа інжынераў, якія ўсё разлічваю. Павінна толькі быць пачуццё паралельнасці, вугла, уседлівасці і ідэальна зрок.

У Расіі брыльянты

побытаў не карыстаюцца

«Гэта цэнтр алмазаперапрацоўчай прамысловасці Расіі, — з годнасцю заўважае Максім ШКАДАЎ, генеральны дырэктар ААТ «ВА «Крышталь». — Тут сабраны ўся тэхналогія апрацоўкі алмазаў, адпаведна вядзецца падрыхтоўка кадраў ды вытворчасці інструментаў і абсталявання. Праводзяцца навуковыя даследаванні». Завод вырабляе прадукцыю найвышэйшай якасці, якая амаль уся ідзе на экспарт: «У Расіі наш прадукт, на жаль, не так запатрабаваны. У нашых прадажах унутрына расійскай рынак займае толькі 1,5%. Таму прадпрыемства арыентавана на экспарт. Мы маем свае асноўныя кропкі продажаў у Ганконгу, Дубаі, Тэль-Авіве, Нью-Ёрку і іншых гарадах». Дарэчы, дырэктар вельмі здзіўляе, чаму брыльянты лічацца не сацыяльным прадуктам: «Таму пра нас ніхто не ведае, як пра прадпрыемства. У сацыяльным плане, насамрэч, вырабляюць брыльянты — гэта амаль тое самае, што вырабляюць балты і гэтак. З пункту гледжання тэхналогіі і вытворчасці, тут, зразумела, усё па-іншаму, але прыныць той жа».

ФАКТ

Самыя дарагія алмазы, апрацаваны на заводзе, масай 45,45 карата, быў прададзены больш чым за 2,5 мільёнаў долараў — каля 9 грамаў. А самы вялікі быў 170 каратаў.

Аднакаротны камень можна аграніць за адзін працоўны дзень — 8 адзін. Чым большы па памеры камень, тым складаней і тым больш часу трэба на агранку. А розніца паміж коштам неапрацаванага алмаза і брыльянта — прыкладна 15%.

Між іншым, наш Гомельскі завод «Крышталь» у свой час уваходзіў у вытворчае аб'яднанне смаленскага завода. «Цяпер у нас з ім і добры сувязі, але на жаль, магутнасці гомельскага завода значна зменшаны і аб'ём вытворчасці так зніжаецца. У Беларусі ёсць кравы, дзе прадаецца наша прадукцыя. Пэўна капаецца ў нас прысутнічае», — расказвае Максім Шкадаў. А Смаленскі завод апрацоўвае каля 90% расійскіх алмазаў. Яны лічацца аднымі з самых лепшых у свеце. Хаця працуюць таксама з афрыканскімі, канадскімі, аўстралійскімі алмазамі — з любымі. «Апрацоўка алмаза засноўваецца

на тым, што гэта самы цвёрды мінерал на свеце, а значыць, яго можна апрацаваць альбо алмазам, альбо з дапамогай лазерных тэхналогій. І наша прадпрыемства — лідар у тэхналагічным плане. Мы выкарыстоўваем усё самае сучаснае тэхналогіі, — адначасна дырэктар завода. Што ж, тады пойдзем на вытворчасці і самі паглядзім.

Вядро алмазаў у месяц

«Гэта мы з вамі ідзем проста так, а ўсе работнікі распранаюцца, праходзяць пэўныя кантролі, каб не ўкралі нічога, — кажа намеснік дырэктара па вытворчасці ААТ «ВА «Крышталь» Вячаслаў РАЎУСКІ. — Свой, вядома, не забярэш, бо ты за яго адкаваеш, а вош у кагосьці сцягнуць можна. Але крадзяжоў ужо гадоў дваццаць няма. Проста бывае, што элементарна губляюць камяні. Гэта ж механічная апрацоўка — камень можа паліцца і патрапіць на галаву, у кішэню. Тут паўсюль нават абутак праціраецца. Смецце ўсё спальваецца, вада фільтруецца». А, між іншым, у савецкі час было шмат выпадкаў крадзяжу. «Я працую на заводзе ўжо 36 гадоў і бачу сведкам гучных спраў у 1978-1979 годзе, калі рабочыя кралі брыльянты. Дарэчы, ніводны дырэктар не меў да гэтага дачынення (у адрозненне ад цяперашняй сітуацыі — сёння крадзець кіраўнікі, а раней рабочыя гэта рабілі), — смеюцца спецыяліст. — Больш за тое чалавек было асуджана, а 4 чалавекі нават расстрэляны. Гэта была цэлая сетка, банда. Яны падмянялі камяні, выносілі, прадавалі». І не дзіва, што выносілі, бо штодзень завод вырабляе 3 тысячы штук брыльянтаў, а за месяц набіраецца цэлае вядро, — дзе ж тут прасочыць за ўсім...

Брыльянты не прыносяць

вялікага прыбытку

«Насамрэч, сёння абсалютна аднолькавы прыбытак і пры выбаце брыльянтаў, і пры выбаце, скажам, запалак. Уся прамысловасць у Расіі мае рэнтабельнасць 6-7%. І ў нас гэтая рэнтабельнасць такая самая. Усе прыбыткі «з'ядзе» манапаліст здабычы алмазаў. Яны дыктуюць цэны. Усё прыбытак у іх. У іх рэнтабельнасць больш за 100%. Купляць у іншых месцах, зразумела, можна, але каб увесці набыты тавар у Расію, трэба «чацька» каля 2 месяцаў. А для гэтага трэба трымаць крэдыты пад 10-12% гадавых. Пошліны амаль ніякай на алмазы няма, але ўсё дзяржаўнае вельмі складана, — здзіўляе намеснік дырэктара. — Другі складнік гэтай апыты прыбыткавіцы брыльянтавага бізнесу — вельмі вялікая фінансавая ёмістасць. Трэба мець вялізныя крэдыты. У

нас каля 50% выдаткаў — гэта крэдытаванне. Калі мы ў месяц рэалізуем каля 30 мільёнаў долараў, то ў абарачэнні ў нас знаходзіцца каля 120-130 мільёнаў долараў тавару. Але ўсё «брыльянтавы бізнес» жыве на крэдыты. Там, дзе вялікія грошы, без заёмаў не выжыве. За свае сродкі гэта немагчыма зрабіць. Таму і рэнтабельнасць такія. Разумеець, гэта ж завод, а не ювелірная майстэрня».

Брыльянтавы бізнес

бесперспектыўны?

«Наконт перспектывы не ведаю, што скажаць. Вош мне да пенсіі засталася 7 гадоў. Я іх дапрацую. А больш я не бачу перспектывы развіцця расійскай алмазаперапрацоўчай прамысловасці, — прызнаецца Вячаслаў Раўскі. — Сусветная прамысловасць пайшла ў Кітай і Індыю, дзе танная праца і створаны вельмі добрыя дзяржаўныя перадавыя — фінансаванне, спрошчаныя мытныя працэдурны і гэтак далей. У нас увогуле алмаз лічыцца рэчывам, якое нельга прадаць без ліцэнзіі. Але ж гэта такі самы тавар, які і ўсё іншае. Акрамя таго, яго яшчэ прымушваюць да наркотыкаў. У нас сёння дзяржава не можа стварыць нам ніякіх умоў. І крэдыты — калі яны застаюцца на цяперашнім узроўні, справуюць сыхот туды, дзе танна».

Колькі зарабляе аграншчык?

«У нас даволі высокая зарплата — каля 60 мільёнаў рублёў штомесца выплачваюцца. Сяродні заробак — каля 28-29 тысяч рублёў (Каля тысячы долараў. — Аўт.), — кажа намеснік дырэктара. Але кожную хвіліну ў сваіх руках аграншчык трымае камяні, якія па кошце значна перавышаюць узровень заробкаў. Дарэчы, больш за 70% гэтых «нятаных цацак» робіцца круглай формы. Аграншчык павінен для такой «класічнай» формы нанесці 57 гранаў пад пэўныя вуглы. Усё дакладна пралічана, ніякай творчасці не дапускаецца, інакш не атрымаеш камень добрай якасці. Бывае, вядома, і так званая «фантазіяная агранка», але вельмі рэдка.

Укладваць грошы ў брыльянты

няма сэнсу

«У нас звычайна купляюць брыльянты дылеры, якія пасля ўжо прадаюць іх ювелірам. Мы прадаём толькі оптам. Аднак пры жаданні сваім рабочым са зніжкай прадаём. Але яны ўсё роўна амаль не купляюць. Нават са зніжкай гэта вельмі дорога. А увогуле зніжкі для нашай галіны не характэрны.

Фінансавы выдатнік

Лепш за ўсё мы вучымся і запамінаем

у дзяцінстве. Калі ўжо мы хочам, каб наша насельніцтва было фінансавана адукаваным, то пачынаць трэба нематэрыя з дзяцінства. Пра новы від аплатных картак — для дзяцей — расказвае Алена ЛАГУНІНА, начальнік аддзела арганізацыі працы Разліковага цэнтра пластыкавых картак Беларускага.

«Дзеці заўсёды імкнучца пераймаць паводзіны дарослых і ў ліку першых асвойваюць новыя тэхналогіі. Не выключэнне і аплатныя карткі, якія не так даўно пачалі прапагандаваць фінансавыя крэдытныя установы нашай краіны, — кажа спецыяліст. — Дзіцячыя карткі афармляюцца, як правіла, да рахунку бацькоў. Функцыянальнасць дзіцячых карткі часта дазваляе выкарыстоўваць яе для зняцця наяўных грошай (калі на такую аперацыю не устаноўлена забарона бацькамі і банкам), правядзення пакупак, выкарыстання інфакіскаў, мабільнага банкіngu». Калі казаць пра Беларусбанк, то, па словах Алены Лагунай, тут дзіцячую картку можна аформіць дзіцяці ва ўзросце ад 6 да 18 гадоў у якасці дадатковай да рахунку аднаго з бацькоў

ДЗІЦЯЧЫЯ ГРОШЫ

або іншых паўналетніх асоб (напрыклад, бабулі, цёткі і інш.). Картка можа быць прывязана да рахунку, які ў вас ужо створаны ў банку (напрыклад, на які пералічваецца зарплата, пенсія, альбо да новага рахунку, на які спецыяльна будучы ўносіцца сумы, прадгледжаныя для выкарыстання дзіцею. Натуральна, дарослыя хочуць мець магчымасць кантраляваць выдаткаванне грашовых сродкаў. «Таму ўпадальнік рахунку можа усталяваць ліміт на суму аперацыі па дзіцячых картцы (за дзень або пэўны перыяд), — паведамляе спецыяліст банка. — Акрамя гэтага, ўпадальнік рахунку падключваюцца да паслугі «СМС-апавяшчэнне», і пасля любой расходнай аперацыі па «Дзіцячай» картцы на мабільны тэлефон прыходзіць паведамленне аб тым, колькі грошай выдаткавана».

Аперацыі па картцы дзіцяці больш «празрыстыя» для бацькоў, чым аплата за наяўныя грошы, бо можна лёгка кантраляваць выдаткі свайго сына ці дачкі. У любы момант можна запытаць выліску па рахунку, у якой змешчана гісторыя ўсіх аперацыі па картках, аформленых да рахунку. Па выліску можна убачыць дату здзяйс-

Лічба

нення аперацыі, месца, яе суму, а таксама суму магчымых камісій за зняцце наяўных грошай. Атрымаць выліску па рахунку можна па асабістым звароце ў банк з прад'яўленнем дакумента, які сведчыць асобу, (папаштар), або па электроннай пошце. Па выніках месца можа разабраць разам з дзіцею, якія выдаткі былі апраўданымі, а без якіх можна было і абыйсціся, што навучыцца дзіця лепш кантраляваць выдаткі.

«На карысць дзіцячых карткі кажа і іх вялікая бяспекі ў параўнанні з наяўнымі грашмамі, страта якіх практычна заўсёды з'яўляецца беззваротнай. Калі ж дзіця згубіць картку, грошы ўсё роўна знаходзяцца ў бяспекі на рахунку. Галоўнае — аперацыя заблакіраваць картку па званку ў кругласутачную сэрвісную службу з наступным прадстаўленнем у пісьмовай форме заявы ва ўстанову банка».

Чакаем вашых пытанняў пра карыстанне грашмамі і ўсё, што з гэтым звязана. Вы можаце звяртацца на электронны адрас газеты info@zvayzda.minsk.by з пазнакай «для аддзела эканомікі» ці па тэлефоне 8 017 292 38 02.

ФІНАНСАВЫ ВЫДАТНІК АДКАЗВАЕ

Ад камунальных плацяжоў да блакіравання карткі

Мы ўжо расказвалі пра тое, як бяспечна праводзіць плацяжы ў інтэрнэце. Але пасля публікацыі нашых чытачы тэлефанавалі і пярэталі, у прыватнасці, пра тое, што увогуле сабою ўяўляе інтэрнэт-банкінг і мабільны банкінг. Наш эксперт начальнік аддзела арганізацыі працы Разліковага цэнтра пластыкавых картак Беларускага Алена ЛАГУНІНА пагадзілася патлумачыць сэнс гэтых сэрвісаў.

ПЛАЦЯЖЫ

З ЛЮБОГА МЕСЦА

«Інтэрнэт-банкінг і мабільны банкінг уваходзяць у лік сэрвісаў так званых дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання і дазваляюць трымальнікам картак кругласутачна практычна з любой кропкі свету праводзіць шырокі спектр плацежных і іншых аперацыі (камунальных плацяжы, грашовыя пераводы, папаўненне ўкладу, аплата крэдытаў, падключэнне розных

спецыяльных нумар СМС-паведамленняў пэўнага фармату». Дарэчы, па словах Алены Лагунай, пералік магчымасцяў інтэрнэт- і мабільнага банкіngu індывідуальны для кожнага банка, таксама як спецыяльны карткі, якія маюць доступ да гэтых сэрвісаў, і тым больш сістэма бяспекі, якія выкарыстоўваюцца пры правядзення плацяжоў.

БЯСПЕКА — ГАЛОУНАЕ

«Калі казаць пра Беларусбанк, то пытанню бяспекі і надзейнасці каналаў дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання надаецца вялікая ўвага. Пры здзяйсненні аперацыі праз інтэрнэт- і мабільны банкінг выкарыстоўваюцца шматузроўневыя сістэмы абароны звестак, якія перадаюцца, доступ да паслуг абаронены ад несанкцыянаванага

выкарыстання паролямі (а ў інтэрнэт-банкіngu — і лагінам карыстальніка), — заяўляе прадстаўнік банка. У той жа час і самі трымальнікі картак павінны працягваць разумную абачлівасць. Да прыкладу, не выдаваць і не захоўваць у даступным для іншых месцаў індывідуальную інфармацыю аб паролях і лагінах.

«Правядзенне плацяжоў з дапамогай інтэрнэту і тэлефонаў вельмі хутка набірае папулярнасць: сёння сярод трымальнікаў картак Беларускага карыстальнікамі гэтых каналаў абслугоўвання з'яўляецца больш за 1,1 мільёна чалавек. Гэта і не дзіўна, бо мабільнасць і кіраванні ўласнымі фінансамі робіць жыццё не толькі больш камфортным, але і пэкідае больш часу на зносіны з блізкімі і сябрамі», — лічыць спецыяліст. Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

ЗАКРЫТАЕ АКЦЫЯНЕРНАЕ ТОВАРІСЧВА

Центер Банк

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 октября 2013 г.

ЗАО «Центер Банк»

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	01.10.2013	01.10.2012
1	2	3	4	5
1	АКТИВЫ			
2	Денежные средства	1101	18 032,3	24 505,1
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102	-	-
4	Средства в Национальном банке	1103	35 489,3	38 098,0
5	Средства в банках	1104	20 068,0	11 539,1
6	Ценные бумаги	1105	97 149,5	97 050,8
7	Кредиты клиентам	1106	325 760,2	248 765,4
8	Производные финансовые активы	1107	-	-
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108	-	-
10	Основные средства и нематериальные активы	1109	29 512,8	22 534,7
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110	-	-
12	Прочие активы	1111	2 800,4	5 669,4
13	ИТОГО активы	11	528 812,5	448 162,5
14	ОБЯЗАТЕЛЬНОСТЬ			
15	Средства Национального банка	1201	7 823,1	7 712,8
16	Средства банков	1202	25 980,5	5 123,3
17	Средства клиентов	1203	189 663,7	168 414,2
18	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204	35 512,7	16 378,5
19	Производные финансовые обязательства	1205	-	-
20	Прочие обязательства	1206	2 763,9	1 661,1
21	ВСЕГО обязательств	120	261 743,9	199 289,9
22	КАПИТАЛ			
23	Уставный фонд	1211	149 487,0	149 487,0
24	Эмиссионный доход	1212	-	-
25	Резервный фонд	1213	7 474,4	7 474,4
26	Фонд переоценки статей баланса	1214	20 898,3	15 348,4
27	Накопленная прибыль	1215	89 208,9	76 562,8
28	ВСЕГО капитал	121	267 068,6	248 872,6
29	ИТОГО обязательства и капитал	12	528 812,5	448 162,5

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 октября 2013 г.

ЗАО «Центер Банк»

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	01.10.2013	01.10.2012
1	2	3	4	5
1	Процентные доходы	2011	51 434,2	46 241,3
2	Процентные расходы	2012	26 947,4	28 886,7
3	Чистые процентные доходы	201	24 486,8	17 354,6
4	Комиссионные доходы	2021	6 878,7	7 150,0
5	Комиссионные расходы	2022	932,8	862

Кропка на планеце:
N53° 53.626'
E26°25.565'

У самых нетрах Налібоцкай пушчы, дзе сыходзяцца межы Валоўжынскага, Стаўбцоўскага і Іўеўскага раёнаў, засталася некалькі хутароў — Еськава, Стаськава, Козлікі... Калі я блукаў у мясцінах найбольшай канцэнтрацыі аленяў гіфчас гону, дарога вывела на адну з гэтых, як некалі казалі, аднаасобных гаспадарак. Знянчаку рассунуўся лясны гушчар, і на паляне намаляваліся сялянскія лабудовы — хата, хлеў, пуня, загародкі для свойскай жывёлы, студня. За гаспадарскім плячам клін поля — сенакос і пчалінік. Паўз сцяну лесу некуды цягнуцца чарада электрычных слупоў. Пра тое, што хутар жывы, зразумеў яшчэ на падыходзе: рэхам адбіваўся гучны брэх, палахліва гагталі гусі. Спрадвечнай цішыні, якая панавала яшчэ некалькі імгненняў таму, не было і следу. Застацца незаўважаным ужо не выпадала. 3-за абуджанага падворка на ганку хаты з'явілася постаць мужчыны сталага веку, за ёю з цёмнага праёму дзвярэй з цікавасцю выглядаў жаночы твар.

ВОСЕНЬ у Козліках

— Мы чакаем аўтакраму і вырашылі, што гэта яна якраз і пад'еха-ла, — кажа гаспадар. — Раз на тыдзень, па панядзелках, да нас пры-возяць свежыя прадукты. Бывае, што рэйс пераносіцца на наступны дзень: з Івянца дасюль добрых дваццаць кіламетраў.

Майму з'яўленню Сігізмунд і Соф'я Солтаны нібыта і не здзівіліся, маўляў, суды нрэдка завітваюць знаёмыя і незнаёмыя — палюўнічыя, грыбнікі, гаспадары суседніх хутароў, дачкі з Мінска і Івянца, унукі, праўнукі. Сапраўды, толькі на першы погляд жыццё на лясной паляне здаецца пустэльніцкім, схаваным ад людскіх вачэй.

У тую вераснёвую раніцу зрабіць удалыя здымкі аленяў мне не пашан-цавала. А з надыходам дня асяржонныя жывёлы зусім перасталі адгукца і сталіся ў лясных гушчарах. Пачуўшы пра маё захапленне, Сігізмунд па-ведмаў, што яшчэ а восьмай раніцы акурат за яго хатай моцна раўлі два алені. Я пашкадаваў, што не апынуўся тут дзвюма гадзінамі раней.

— Я ў грыбы выправіўся, а яны як затрубілі! Відаць, дужыя алені былі, — зазначыў гаспадар.

Развітваючыся, я не мог не запытацца пра паходжанне назвы хутара, пра тое, як даўно ён існуе і чаму гаспадары аддалі перавагу не люднай вясковай вуліцы, а самотнаму жыццю ў лесе. І з непрацяглай размовы даведаўся, што яшчэ перад вайною ў гэтай частцы Налібокаў (гэтак называюць пушчу) было каля сямідзесяці хутароў і фальваркаў.

— Адкуль пайшла назва хутара, мы дакладна не ведаем, хутчэй за ўсё, яна ад назвы ўрочышча. Мо старэйшыя і ведалі, але іх пабілі ў вайну.

У час вайны пушча была партызанскай зонай. У выніку дзвюх карных аперацый большасць лясных гаспадарак эсэсаўцы спалілі, а жыхароў (72 чалавек) каго закатавалі, каго спалілі жывымі, а многіх вывезлі ў Германію, і яны сюды больш не вярнуліся. Не вярнуліся з Нямеччыны і бацькі Соф'і.

Пачуўшы гэтую гісторыю, падумаў, што баба Зося якраз з тых апош-ніх сведкаў трагічных падзей на нашай зямлі, пра якія мы расказваем у звяздоўскай рубрыцы «Вогненныя вёскі». Варта было б зноў вярнуцца сюды яшчэ раз і падрабязна распяцьце жанчыну пра ўбачанае і перажы-тае ёю. І пра тое, як наладжвалася пасляваеннае пушчанскае жыццё.

— Пасля вайны ў час паляванняў я часта блукаў сярэд колішніх хутароў, — распавядае Сігізмунд. — Мясціны падабаліся. Закрадва-лася думка пасяліцца ў лесе, бліжэй да прыроды. Аднойчы ўбачыў пусты пляц ад колішняй гаспадаркі, зацікавіўся, каму ён належыць. Даведаўся, што на суседнім хутары жыве дачка колішніх гаспадароў Соф'я Фарботка. Пазнаёміліся, а пазней і пабраліся шлюбам. Спачатку пабудавалі часовую хатку, а ў 1960-м паставілі вось гэты дом.

У лесе маладому гаспадару знайшлася і адпаведная праца — ахо-ва калгаснага лесу і вартванне статка буйной рагатай жывёлы, якую прыганялі сюды на лета. Але галоўнае, што ён меў магчымасць быць пры любімай справе — паляванні. Гаспадар прыгавядае: «Раней жы-вёлы было значна больш, чым цяпер, за сезон на дзяржаўны заказ адстрэльвалі па 25 ласёў».

Яшчэ на падыходзе да Козлікаў злева ад сцяжкі прыкмеціў крыж, абнесены агароджаю. Магіла ці проста стаўны крыж? Подпіс на шыл-дачы ніякага. Таямніцу прыадкрыла баба Зося: «Тут пахаваны мае старэйшыя сястры Вераніка і брат Часлаў. Загінулі 6 студзеня 1944 года ад партызанскіх куль, іх, нібыта, палічылі за шпіёнаў. 3-за вайны шмат якой неразбярэжыкі было».

Адчуваўся, што гаспадарам не хацелася варушыць мінулае перад не-чаканым госцем. Я не стаў настойваць на падрабязнасьці даўняй трагедыі і быў удзячны за тое, пра што даведаўся. Палава восені яшчэ наперадзе, і мяне цешыць надзея, што гэтая сустрэча сапраўды не апошняя.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

Валоўжынскі раён.

Гэта мы, Госпадзі...

З АСАБЛІВАЙ ЖОРСТКАСЦЮ

— За 15 гадоў, што працую ў следчых органах, упершыню сутыкнуўся з ТАКОЙ жорсткасцю... Намеснік начальніка ўпраўлення Следчага камітэта па Гомельскай вобласці Юрый Дзямян'ячак па роду дзейнасці бачыў шмат жахлівага, але і ён скаланаецца, калі размова ідзе пра нядаўняе забойства дзяўчыны ў Рэчыцы. Сёння гэтая крымінальная справа, заведзеная па ч. 2 арт. 139 КК РБ, перададзена ў Следчы камітэт Рэспублікі Беларусь.

Людзей псуоць людзі?

...Знявечанае цела дзяўчыны рані-цай знайшоў вартаўнік рэчыцкага Дома творчасці моладзі побач з будынкам. Падчас аперацыйна-вышуковых мера-прыемстваў быў затрыманы неадра-зова асуджаны ў свае 19 гадоў мясцова жыхар. Ён быў раней знаёмы з пацяр-пелай. У сацыяльнай сетцы статус на старонцы магчымага забойцы такі: «Поуюць людзей не цыгарэты, не ал-каголь і не лад жыцця, гэта ўсё дробязі ў параўнанні з тым, як псуоць людзей людзі...» Сваю старонку «філосаф» на-паўняў каментарыямі пра марыхуану і відза з жорсткімі баямі. На здымках паўсюль — вечарынікі і бутэлькі з выпіў-кай... У спісе сяброў загінула дзяўчыны па сацыяльнай сетцы «ВКонтакте» 156 чалавек, а статус абвешчае: «Жыццё выдатнае». Так было...

Справа сёння знаходзіцца ў вы-творчасці, і таму Юрый Аляксеевіч, які асабіста выязджаў на месца трагедыі, расказвае няшмат. Гаворыць, забойца быў вельмі п'яным, аднак памятае, што зрабіў і падрабязна расказаў следчым, як учыняў злачынства: — Але ж пра матывы размаўляў не хоча. Есць доказы, што хацеў згвалта-ваць, яна супраціўлялася, ён раззла-ваўся... Асацыяльны тып. Дарчы, за некаторыя папярэднія злачынствы яго яшчэ не паспелі прыцягнуць да адказ-насці.

Мы ўзгадваем іншыя злачынствы, якія выклікалі вялікі рэзананс у грамад-стве: калі маладыя забівалі маладых. Так здарылася, што менавіта Гомель-шчына апошнім часам сумна прасла-вілася шэрагам жудасных забойстваў. Па некаторых з іх ужо абвешчаны пры-суд — Наталлю, якая яму сустрэлася выпадкова. Падчас следства 24-гадовае злачынца імкнуўся ўсё расказаць, пры-знаваў віну. На справе ён чалавек ілжы-вы, вёрткі, а погляд у яго воўчы.

Аляксандра Грунова выхоўвала маці. Але ж галоўным яе заняткам было ўлад-каванне асабістага жыцця. Жанчына змяніла шмат суужыцеляў, аднаго з якіх

17-гадовы Саша збіў да смерці. Тады і атрымаў першы тэрмін у месцы не вельмі аддаленым. Быў у яго біяграфія і «скінхэўд-скі» вольт. Злосны, жорсткі, агрэсіўны — так яго характа-рызавалі практычна ўсе, хто ве-даў. Псіхіятрычная экспертыза прызнала ў яго наяўнасць свя-домасці. Знайшлі, праўда, зма-цяняльнае расстройство асо-бы — але ж гэта не з'яўляецца псіхічным захворваннем. «Дах» паехаў, калі з'явілася няясная падстава. У той момант, калі на-носіў удары, унутры была такая злоба, што ён не мог спыніцца. У судзе цалкам прызнаў віну і прасіў прабачэння ў маці. Дар-чы, сваю дзяўчыну Груноў вельмі кахаў і дзеля яе быў гатовы на ўсё. У тым ліку свае пачуцці пасля спрэчкі з ёю адно-чы даказваў дэманстрацыйнай спробай самазагубства.

Самыя крутыя

Наступная гісторыя, якая адбылася ў Жлобінскім раёне, магчыма, не вельмі расшыраваная СМІ. Але ж «герой» зноў жа малады (22-гадовы), раней не судзімы. У сакавіку N. з асаблівай жорсткасцю забіў рукамі і нагамі са-бу-тэльніка. У таго былі пераламаны ўсе рэбры і практычна не засталася цэлых унутраных органаў. Падставай стаў магчымы крадзеж бутэлькі. Следчы па асабліва важных справах следчага ўпраўлення Ганна Дзятлава гаворыць, што грамадзянін прызнае сваю віну, на следчым эксперыменце паказаў, як ад-былася злачынства.

— Н. выраў у поўнай вясковай сям'і, Пакуль хлопец варыў каву, злачынцы абмяркоўвалі, якім чынам будзе яго забіваць. Удары нанеслі рукамі і нагамі. Потым выкралі стары ноўтбук, парасон, шкарпэткі, 1,3 млн рублёў...

дзе бацькоў нельга папракнуць у зло-ўжыванні алкаголю. Аднак праблем-ным ён быў з дзяццства, і за дрэнныя паводзіны бацька яго заўсёды збіваў. Відаць, хлопец добра засвоіў, што ўплываць на асобу можна толькі такім чынам. Ён часта ўцякаў з дому, стаў на ўліку ў інспекцыі па справах непаў-

налетнік яго бадзяжка. Потым стаў піць, яго паставілі на ўлік за ўжыванне алка-голю. Дарчы, па месцы жыхарства яго характарызавалі адмоўна, а па месцы вучобы і працы — станоўча. Магчыма, там больш увагі яму ўдзялялі. За месяц да трагедыі N. паспеў адзначыцца яшчэ і тым, што беспадстаўна збіў п'янага суседа, якога падняў ноччу з ложка ў сваім доме. Ну а потым зноў жа ў п'я-ным стане з асаблівай жорсткасцю за-біў сабу-тэльніка. Цяпер N. знаходзіцца ў следчым ізалятары, паводзіць сябе вельмі ўпэўнена і спакойна. Віны сваёй не адмаўляе.

Іах аб'яднала «справа» Забойцы гомельскага студэнта пра-сілі змякчыць прысуд, але ён пакінуты без змянення. Андрэй Чарнецкі, які на момант злачынства быў непаўналет-нім, пакараны на 15 гадоў пазбаўлення волі ў выпраўленчай калоніі ва ўмовах агульнага рэжыму. 20-гадовы Іван Бізу-ноў атрымаў 25 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці і ўтрыманнем у выпраўленчай калоніі ўзмоцненага рэ-жыму.

Старшы следчы следчага ўпраў-лення Максім Калыччук гаворыць, што абодвух злачынцаў выхоўвалі бацькі: — У Бізунова бацькі раззішліся, калі ён быў зусім маленькім. Яго маці жы-ла ў Гомелі, і сын зрэдку наведваў яе,

але жыў з бацькам, трэнерам па парусным спорце. Дарчы, бацька яго браў на трэнерку і спаборніцтвы, але з цягам ча-су інтарэс юнака да спорту стаў знікаць. Больш цягнула вуліца. Нейкі час меў тасункі са скін-хэдам, там больш увагі яму ўдзялялі. За месяц да трагедыі N. паспеў адзначыцца яшчэ і тым, што беспадстаўна збіў п'янага суседа, якога падняў ноччу з ложка ў сваім доме. Ну а потым зноў жа ў п'я-ным стане з асаблівай жорсткасцю за-біў сабу-тэльніка. Цяпер N. знаходзіцца ў следчым ізалятары, паводзіць сябе вельмі ўпэўнена і спакойна. Віны сваёй не адмаўляе.

Іах аб'яднала «справа» Забойцы гомельскага студэнта пра-сілі змякчыць прысуд, але ён пакінуты без змянення. Андрэй Чарнецкі, які на момант злачынства быў непаўналет-нім, пакараны на 15 гадоў пазбаўлення волі ў выпраўленчай калоніі ва ўмовах агульнага рэжыму. 20-гадовы Іван Бізу-ноў атрымаў 25 гадоў пазбаўлення волі з канфіскацыяй маёмасці і ўтрыманнем у выпраўленчай калоніі ўзмоцненага рэ-жыму.

Старшы следчы следчага ўпраў-лення Максім Калыччук гаворыць, што абодвух злачынцаў выхоўвалі бацькі: — У Бізунова бацькі раззішліся, калі ён быў зусім маленькім. Яго маці жы-ла ў Гомелі, і сын зрэдку наведваў яе,

дэ: праціралі паверхні гарэлкай, пасы-палі перцам. Напрыканцы ўключылі ўсе газавыя канфоркі. Але ж усе падле-джання ў дэтэктывыя задыхі перася-роў не дапамаглі ім знікнуць бяследна. Прафесіяналы знайшлі іх хутка.

Дарчы, сяброўства паміж Бізуно-вым і Чарнецкім не было. Іх аб'яднала справа. Крымінальная. І пошук прыгод, у якіх адчуваецца «прысмак» крывавага трылераў.

Сын бацьку «заказаў»

Відаць, на аналагічных кінатворках вырасілі і два прыяцелі К. і М. Першы, К., 20-гадовы сын гомельскага прад-прымальніка, «заказаў» свайго бацьку і бабулю. «Заказ» выканаў сябар і ад-нагодка М. Абодва хлопцы жылі весе-ла, любілі баевыя дыскатэкі і дзюджы, хацелі мець усё і цяпер. Жыццё ўспры-малі як вялікае яскравае шоу, у якім ім адведзена не апошняя роля.

Нагадаю: летась напачатку снежня ў Гомелі пры тушэнні пажару ў прыват-ным доме былі знойдзены два целы: мужчыны і жанчыны. Як высветлілася — маці і сына. Апошні быў падрыў-малым і здаваў у пракат дарагія аўтамабілі. Пад падарэзанае адрэзаў трыліці 20-гадовы непрацуючы гамель-чанін і яго аднагодка, грамадзянін Расіі (ён жа — сын і ўнук забітых). Высветлі-лася, што апошні пражываў то з маці ў Расіі, то з бацькам — у горадзе над Со-жам. Сын бізнэсмана марыў атрымаць аўтамабілі ў спадчыну і затым прадаць іх. На атрыманых грошы хацеў адкрыць покеры клуб. Бацьку ён лічыў сканар-ам і меў з ім нацягнутыя адносіны.

Малады чалавек рыхтаваўся да за-бойства сваякоў на працягу паўгода. Думаў пра розныя спосабы здзяйснен-ня злачынства і нават спрабаваў зма-заць ядам камп'ютарную клавіятуру. Не дапамагло. Пасля знайшоў прыяцеля, які пагадзіўся забіць сваякоў за буй-ную суму грошай. Злачынства было ўчынена ў канцы лістапада, на 45-год-дзе бацькі, уначы. У яго дом зайшоў прыяцель сына і на пытанне: «Што ты тут робіш?», адказаў, што прынеў ключы. Адною рукою працягнуў іх, а другою ударыў мужчыну малатком па галаве. Маці кінулася на дапамогу і таксама атрымала удары па галаве. У гэты час сын знаходзіўся на дыскатэцы. Пасля здзяйснення зверскай расправы выка-наў паказаў вынікі сваёй «працы». З дома былі вынесены рэчы і грошы, а трупы забойца перанес у багажнік аў-

тамабіля. Праўда, не змог іх вывезці з-за галабедзі. На працягу дзясці дзён забітыя ляжалі ў аўтамабілі, які стаў у двары дома. Іх ніхто не шукаў, бо свая-коў у Гомелі не было. Урэшце забойцы вырашылі спаліць трупы разам з до-мам. Але ж выратавальнікі не далі дому згарэць цалкам пасля падпаў.

Злачынцы затрымалі на працягу тыдня, хоць адзін з іх выехаў у Расію, а другі хаваўся ў Гродне з выкрадзенымі з дома рэчамі і грашыма. Зараз у Го-мельскім абласным судзе праходзіць працэс па гэтай рэзананснай крымі-нальнай справе.

Водгалас 90-х?

Усе пералічаныя трагедыі маюць не-мудрагелістыя сюжэты. Як у фільмах, створаных выключна дзеля дэманстра-цыі спецафектаў, сіны і магутнасці га-лоўнага героя. Эфектныя сцэны зашмат, а сэнс адсутнічае ўвогуле. Логіка губля-ецца, і «героі» сапраўды не разумеюць, ШТО ЯНЫ нарабілі, навошта загубілі чужое і знявечалі сваё жыццё.

Выхаў прыватную думку. Усе за-бойцы, зрэшты, як і іх ахвяры, нара-дзіліся на стыку 80-90 гадоў. Гэта быў час, калі іх бацькам часта было не да выхавання — трэба было выжываць. Адно шукалі, дзе атаварыць талоны на прадукты, іншыя з вялікімі кліятч-стымі баўламі ездзілі «на Кітай і Польш-чу», хтосьці стаўлі пры дарозе і прада-ваў прадукцыю свайго прадпрыемства, выддадзена ў якасці заробку... У гэты ж смутны час некаторыя навучнікі ла-віць вялікую рыбу ў вельмі каламутнай вадзе. Амаль адкрыта сферы ўплыву на Гомельшчыне дзялілі «марозавыя» і «пажарнікі», апяваючы ў наркатыч-ным дурмане блатную рамантыку бан-дыцкага жыцця... Менавіта тады на свядомасць і падсвядомасць нечакан-на абрынулася лаўна кірмачу — і ў сродках масавай інфармацыі, і навокал. Асабліва ўспрымальнымі да негатыва, як заўсёды, аказаліся дзеці. Вядома ж, усе асноўныя рысы характару чалаве-ка фарміруюцца ў сям'і першыя гады жыцця. Калі так, дзвянітыя паводзіны сённяшніх маладых забойцаў былі за-кладзены ў той самы час?

Ірына АСТАШКЕВІЧ. P.S. Есць яшчэ дзве гучныя крымі-нальныя справы, пра якія — у асобным матэрыяле. Размова пойдзе пра забой-ствы маладых дзяўчат, якіх пазбавілі жыцця на прынятай паклоннікі. І ўсе — з таго ж пакалення 90-х.

ИЗВЕЩЕНИЕ
о созыве внеочередного общего собрания акционеров
ПТ ОАО «Управляющая компания холдинга
«БелГАЗавтосервис»
 Собрание состоится 30.10.2013 в 11 часов 00 минут по адресу г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 318.
 Собрание проводится по инициативе Генерального директора и решению Совета директоров Общества.
 Регистрация участников собрания производится в день и по месту проведения собрания с 10.40 до 11.00.

ПОВЕСТКА ДНЯ:
 1. Об отчуждении акций Общества инвестору на условиях, предусмотренных бизнес-планом Общества.
 2. О приобретении (отчуждении) акционерным обществом акций собственного выпуска для последующей продажи инвестору на условиях, предусмотренных бизнес-планом Общества.

С информацией, касающейся вопросов, включенных в повестку дня, лица, имеющие право на участие в общем собрании, могут ознакомиться с 28 по 29 октября 2013 года с 10.00 до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Бабушкина, 25, к. 316, а в день проведения собрания — во время и в месте его проведения.
 Участником собрания для регистрации необходимо иметь при себе документ, удостоверяющий их личность, представителям акционера — также надлежащим образом оформленную доверенность.

УНП 100123046 *Совет директоров*

Технический администратор доменной зоны ВУ
УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ»
сообщает о проведении благотворительного аукциона на регистрацию доменных имен, исключенных из реестра
 Средства от аукциона, кроме стандартной стоимости услуг по регистрации доменного имени и налогов, будут перечислены на нужды детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.
 Предметом аукциона являются доменные имена в доменной зоне ВУ, исключенные из реестра национальной доменной зоны. Перечень доменных имен, предлагаемых к регистрации по результатам аукциона, размещен на сайте <http://auction.cctld.by>
 Дата начала аукциона — 11 ноября 2013 г., дата окончания аукциона — 21 ноября 2013 г.
 Время начала аукциона — 12.00 даты начала аукциона, время окончания аукциона — 12.00 даты окончания аукциона. В случае, если в течение последних 2 минут до окончания аукциона была сделана ставка, срок проведения аукциона автоматически продлевается еще на 5 минут.
 Аукцион проводится на интернет-ресурсе <http://auction.cctld.by>
 В отношении каждого доменного имени, являющегося предметом аукциона, размещается программная форма, позволяющая участникам аукциона делать ставки.
 Участниками аукциона могут быть юридические и физические лица, в том числе индивидуальные предприниматели, являющиеся резидентами или нерезидентами Республики Беларусь. Для участия в аукционе участник должен пройти регистрацию на сайте <http://auction.cctld.by>
 Начальная цена предмета аукциона составляет 300 000 белорусских рублей. Шаг аукциона — 50 000 белорусских рублей.
 Прием ставок прекращается по истечении 10 календарных дней после начала аукциона по каждому доменному имени.
 Аукцион считается состоявшимся при наличии хотя бы одной ставки.
 Победившим в аукционе считается тот участник, который сделал максимальную ставку к моменту окончания аукциона.
 Текст Положения о порядке проведения аукциона на регистрацию доменных имен, исключенных из реестра, находится на сайте <http://auction.cctld.by> в разделе «Правила проведения аукциона».
 Организатор аукциона: УП «НАДЕЖНЫЕ ПРОГРАММЫ», УНП 100160363, e-mail: au@hoster.by
 Тел. организатора +375 17 239 57 02.
 Тел. комиссии по организации и проведению аукциона +375 17 239 57 77.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА
Государственное предприятие
«Минский областной центр инвестиций и приватизации»
(организатор аукциона)
 по поручению Открытого акционерного общества «Случский пивоваренный завод» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже одним лотом имущества: **ЗДАНИЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО КОРПУСА, общей площадью 2168,9 кв.м (инв. № 640/С-27293); ВЕСОВАЯ, общей площадью 25,8 кв.м (инв. № 640/С-27303); ПЕРЕХОДНАЯ ГАЛЕРЕЯ, общей площадью 65 кв.м (инв. № 640/С-27304); ЭЛЕВАТОР, общей площадью 1414,3 кв.м (инв. № 640/С-27309); ГЛАВНЫЙ ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ КОРПУС, общей площадью 12370 кв.м (инв. № 640/С-27312); ПРОХОДНАЯ, общей площадью 30,8 кв.м (инв. № 640/С-27313); НЕЗАВЕРШЕННОЕ ЗАКОНСЕРВИРОВАННОЕ КАПИТАЛЬНОЕ СТРОЕНИЕ, общей площадью 440,2 кв.м (инв. № 640/У-72996); ОБОРУДОВАНИЕ ЭЛЕВАТОРА.**
 Имущество расположено на земельном участке, площадью 3.1450 га (предоставлен на праве постоянного пользования) с кадастровым номером 624650100001006067, расположенном по адресу: Минская область, г. Случук, ул. Тутаринова, 19;
ТРАНСФОРМАТОРНАЯ ПОДСТАНЦИЯ, общей площадью 40,2 кв.м (инв. № 640/С-27297); насосная станция (станция 2 подъема), общей площадью 116,9 кв.м (инв. № 640/С-51797).
 Имущество расположено на земельном участке, площадью 0,1960 га (предоставлен на праве постоянного пользования) с кадастровым номером 624650100001007683, расположенном по адресу: Минская область, г. Случук, ул. Говоповченко;
СКВАЖИНА № 8 (инв. № 640/С-27298) и ОГРАЖДЕНИЕ.
 Начальная цена — 18 110 871 200 бел. руб.
 Задаток 10% от начальной цены (1 811 000 000 бел. руб.) перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».
 Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 (двадцати) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).
Предьущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звязда» от 21.05.2013.
Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.
 Аукцион состоится **28.10.2013 в 14.00** по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **25.10.2013 до 12.00** по указанному адресу.
Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17.

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОЕКТНУЮ ДЕКЛАРАЦИЮ
«Многоквартирный жилой дом с подземной гараж-стоянкой (№ 1) по генплану в квартале пр. Дзержинского — ул. Щорса — ул. Железнодорожная — ул. Хмельницкого) со встроенно-пристроенными объектами обслуживания населения» 1-я очередь, опубликованной в газете «Звязда» 26.09.2013 г., № 181.
 Для привлечения должников к строительству по договорам создания объекта долевого строительства для граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, предлагается 9 (девять) квартир от 65 до 69 кв.м по стоимости 1300 (тысяча триста) долларов США за метр квадратный.
Дополнительную информацию можно получить по адресу:
г. Минск, ул. Немига, 40, офис 704.
 По предварительной записи по тел. 8 (017) 306 20 90. **ИООО «Датч Стар».**

ТЕХНОБАНК
 ОАО «Технобанк»
 220002, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Кропоткина, 44,
 Телефон: +375 17 283 15 10
БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 октября 2013 года
 Наименование банка: ОАО «Технобанк»
 (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	
			01.10.2013	01.10.2012
1	2	3	4	5
1	АКТИВЫ			
2	Денежные средства	1101	126 589,5	69 542,4
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102	3 366,3	843,1
4	Средства в Национальном банке	1103	57 841,9	119 933,5
5	Средства в банках	1104	178 547,6	157 278,2
6	Ценные бумаги	1105	84 587,5	672,6
7	Кредиты клиентам	1106	621 911,4	568 902,9
8	Производные финансовые активы	1107	-	-
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108	52,1	52,1
10	Основные средства и нематериальные активы	1109	211 106,2	169 310,3
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110	24 035,0	6 418,3
12	Прочие активы	1111	12 356,9	78 922,8
13	ИТОГО АКТИВЫ	11	1 320 394,4	1 171 876,2
14	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
15	Средства Национального банка	1201	28,5	28,2
16	Средства банков	1202	2 963,4	119 455,7
17	Средства клиентов	1203	856 835,5	769 835,6
18	Ценные бумаги, выданные банком	1204	51 128,9	13 338,5
19	Производные финансовые обязательства	1205	-	151,0
20	Прочие обязательства	1206	17 154,8	12 380,8
21	ВСЕГО ОБЯЗАТЕЛЬСТВА	120	928 111,1	915 189,8
22	КАПИТАЛ			
23	Уставный фонд	1211	111 993,0	57 347,4
24	Эмиссионный доход	1212	-	-
25	Резервный фонд	1213	8 797,0	7 171,0
26	Фонд переоценки статей баланса	1214	201 783,5	149 028,9
27	Накопленная прибыль	1215	69 709,8	43 139,1
28	ВСЕГО КАПИТАЛ	121	392 283,3	256 686,4
29	ИТОГО ОБЯЗАТЕЛЬСТВА И КАПИТАЛ	12	1 320 394,4	1 171 876,2

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 октября 2013 года
 Наименование банка: ОАО «Технобанк»
 (в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	
			01.10.2013	01.10.2012
1	2	3	4	5
1	Процентные доходы	2011	9 768,2	81 107,9
2	Процентные расходы	2012	31 103,7	49 215,1
3	Чистые процентные доходы	201	68 664,5	31 892,8
4	Комиссионные доходы	2021	49 851,3	39 730,3
5	Комиссионные расходы	2022	9 995,9	7 600,1
6	Чистые комиссионные доходы	202	39 855,4	32 130,2
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203	11,6	26,7
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204	247,3	(2 462,6)
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205	33 430,8	29 011,5
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206	(689,5)	(398,9)
11	Чистые отчисления в резервы	207	29 342,6	525,4
12	Прочие доходы	208	11 090,1	72 908,3
13	Операционные расходы	209	73 742,2	116 033,9
14	Прочие расходы	210	8 635,1	7 065,2
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211	40 890,3	39 483,5
16	Налог на прибыль	212	6 592,5	880,8
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2	34 297,8	38 602,7

Председатель Правления **Д.Л. Михалевиц**
Главный бухгалтер **Н.А. Кузьмицкая**
Дата подписания «04» октября 2013 г.
 Лицензия на осуществление банковской деятельности № 11 от 05.06.2013 г. УНП 100706562
Данная отчетность размещена на официальном интернет-сайте:
<http://itb.by/about/infototchkvantalatotch/>

белагруппабанк
 БЕЛАРУСЬ

СВЕДЕНИЯ
О РЕЗУЛЬТАТАХ ПРОВЕДЕНИЯ
РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ
«Подари мечту!»

Организатор рекламной игры: Открытое акционерное общество «Белагруппабанк», УНП 100693551, г. Минск, пр-т Жукова, 3.
Наименование рекламной игры: «Подари мечту!».
Место (территория) проведения Игры: Республика Беларусь.
Срок начала и окончания проведения Игры: с 01 марта 2013 года по 05 ноября 2013 года.
Сведения о государственной регистрации рекламной игры: Рекламная игра зарегистрирована Министерством торговли Республики Беларусь (Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры №2120, выдано Министерством торговли Республики Беларусь 18 февраля 2013 года).
Сведения о количестве участников рекламной игры: в игре приняло участие 24 917 (двадцать четыре тысячи девятьсот семнадцать) договоров срочного банковского вклада на имя третьего лица, заключенных с соблюдением условий рекламной акции «Детская сберегательная программа «Расти большой!»» 19 444 (девятнадцать тысяч четыреста сорок четыре) участниками Игры.
Сведения о розыгрыше призового фонда: Призовой фонд, общий размер которого составляет 64 060 100 (шестьдесят четыре миллиона шестьдесят тысяч сто) белорусских рублей, разыгран полностью.

Ф.И.О. победителей рекламной игры, их выигрыш:

Фамилия, инициалы победителя	Его выигрыш
Главный приз:	
Коденская Н.В.	5 000 000 (Пять миллионов) белорусских рублей и одной поездки на двоих взрослых человек и одного ребенка до 11 лет в Париж с посещением парка «Диснейленд Резот Париж» на 3 дня/2 ночи, отправлением в период с 01.11.2013 по 31.12.2013, стоимостью 34 928 100 (тридцать четыре миллиона девятьсот двадцать восемь тысяч сто) белорусских рублей
Поощрительные призы:	
Мотрук В.В.	Один MP3-плеер iPod touch 32 gb стоимостью 3 442 000 (Три миллиона четыреста сорок две тысячи) белорусских рублей
Хорошко С.Р.	Один MP3-плеер iPod touch 32 gb стоимостью 3 442 000 (Три миллиона четыреста сорок две тысячи) белорусских рублей
Захарова Е.М.	Один MP3-плеер iPod touch 32 gb стоимостью 3 442 000 (Три миллиона четыреста сорок две тысячи) белорусских рублей
Малич Н.Н.	Одна игровая приставка Sony PlayStation 3000 стоимостью 2 502 000 (Два миллиона пятьсот две тысячи) белорусских рублей
Берещенко М.Е.	Одна игровая приставка Sony PlayStation 3000 стоимостью 2 502 000 (Два миллиона пятьсот две тысячи) белорусских рублей
Довалго С.В.	Одна игровая приставка Sony PlayStation 3000 стоимостью 2 502 000 (Два миллиона пятьсот две тысячи) белорусских рублей
Бурко О.П.	Одна цифровая фотокамера Sony DSC-W670 стоимостью 2 100 000 (Два миллиона сто тысяч) белорусских рублей
Чернушевич Т.П.	Одна цифровая фотокамера Sony DSC-W670 стоимостью 2 100 000 (Два миллиона сто тысяч) белорусских рублей
Якимович А.А.	Одна цифровая фотокамера Sony DSC-W670 стоимостью 2 100 000 (Два миллиона сто тысяч) белорусских рублей

Телефон для справок по вопросам проведения рекламной игры: 1361.
 *Звонок со стационарного телефона, звонок с мобильного телефона (life), Velcom, MTC — по тарифам операторов связи.
www.belapb.by
 Лицензия на осуществление банковской деятельности от 14.06.2013 № 2, выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

■ Свой агарод

ЯК АРГАНІЗАВАЦЬ ЭКАЛАГІЧНУЮ ГАСПАДАРКУ, або «Сябры» і «ворагі» палеткаў

У краінах Заходняй Еўропы ўжо даўно набірае папулярнасць так званая **арганічная сельская гаспадарка**, калі заробяна выкарыстанне розных хімічных угнаенняў. А што рабіць, каб і ў нас — нават на маленькім дачным участку — можна было вырошчваць **прадукты, якія прыносяць арганізму толькі карысць?**

Мікробы замест хімікаліі

Па-першае, неабходна адмовіцца ад розна каштальту штучных угнаенняў. Замяні іх могуць стаць натуральныя, атрыманыя з прыроднай сыравіны — тыя ж кампост, попель, гной. Ёсць і новыя айчыныя распрацоўкі ў гэтай галіне. Інстытут мікрэбіялогіі Нацыянальнай акадэміі навук прапануе выкарыстоўваць так званыя мікробныя ўгнаенні, дзе галоўную ролю адыгрываюць жывы арганізм, які ў стане выпрацаўваць і перарабляць карысныя рэчывы (азот, фосфор), неабходныя для добрага ўраджайка, з самой глебы. Па словах **Зінаіды АЛЕШЧАНКАВАЙ, доктара біялагічных навук Інстытута мікрэбіялогіі**, мікробныя ўгнаенні ў стане калі не цалкам, то часткова замяніць больш звыклія для нас мінеральныя. Галоўны іх плюс — яны не наносзяць шкоды ні арганізму, ні прыродзе, бо цалкам натуральныя. Пакуль што іх няма ў продажы, але ўгнаенні можна замовіць у самім інстытуце. Яшчэ адзін «плюс» — цана. Порцыя ў 200 мілілітраў дапаможа апрацаваць на сене зерневыя культуры (кукурузы, грэчкі, фасолі і інш.), а таксама агародніны (буракоў, морквы, агуркоў, памідораў) для цэлага гектара і каштуе ўсяго толькі 8 тысяч рублёў. Як

правіла, неабходную колькасць мікробных угнаенняў неабходна разбавіць вадой ва ўказаных прапарцыі і апрацаваць атрыманым раствором само насене.
 Чаму пра «мікробныя сябры» гаспадары не ведае масавы беларускі пакупнік? Усё вельмі проста: бюджэт навуковых праектаў не прадугледжвае выдаткі на рэкламу. Але затое ў Венесуэле, Казахстане нашымі мікробнымі ўгнаеннямі даўно ўжо зацікавіліся.

Не працуйце шмат!

Чысціня і парадка вельмі важныя для беларусаў. Неадрама нашы гарады лічацца вельмі чыстымі. І не толькі гарады — агароды таксама землякі стараюцца трымаць у парадку. Перакапаць або пераараць на зямі — амаль святая справа. Але, як аказалася, не заўсёды гаспадары маюць рацыю, калі так робяць.
 «Калі вы працуеце ў сябе на участку занадта шмат, значыць, вы шмат дрэнна прадумалі», — упэўнена **Вольга ШЧЫГЛІН-**

СКАЯ, эксперт у галіне арганічнай сельскай гаспадаркі і пермакультуры (сістэма вядзення гаспадаркі, заснаваная на ўзаемасувязях, напрыклад, свайскіх жывёл, агароду, саду, што назіраюцца ў натуральных умовах) установы «АграЭкаКультура». Хутчэй за ўсё, у такім выпадку вы іграеце не па законах асяродка. Вось і перакопаць зямлю на зямі зусім не абавязкова. Карані фарміруюць у глебе своеасабліваю сістэму маленчкіх каналаў, якія ў наступным годзе дапамогуць зямлі лепш перанесці засухлівае надвор'е, і ў выніку гаспадар атрымае добры ўраджай.

Што паліць, а што пакінуць?

Спальваць запар усё сухія расліны таксама не трэба, бо ў сябілінах хаваюцца на зямі драпежныя насякомы: божая кароўка, жукаль, — якія ў наступным годзе будучы кантраляваць колькасць шкодных насякомых. Гэта ж сапраўдныя сябры гаспадаркі!
 З іншага боку, хворыя расліны лепш знішчыць менавіта такім чынам, а потым попель выкарыстаць у якасці своеасаблівага «адраснага» ўгнаення. Напрыклад, попель ад спаленых хворых сябілінаў таматаў высыпаць на тую частку агарода, дзе ў наступным годзе плануецца пасадзіць тыя ж памідоры: менавіта ў гэтым попелі змяшчаецца вялікая колькасць мінеральных рэчываў, патрэбных для росту названай культуры.

Прытрымліваючыся гэтых простых парад, уздзеянне шкодных рэчываў на свой арганізм можна значна зменшыць. Навошта самім вырошчваць «хімію»?
Надзея ЮШКЕВІЧ

■ Добрая навіна

НА СУВЯЗІ — ЗАРЭЧНЫ

Ва ўрачыстай абстаноўцы ў новым мікрааіне **Брэста адкрылі новае аддзяленне сувязі.**

У апошнія гады горад стаў імкліва расці і развівацца на другім баку Мухаўца. І ў зарэчнай яго частцы ўтварыўся дэфіцыт сацыяльна значных аб'ектаў, у тым ліку і пошты. І вось на першым паверсе дома № 173 па вуліцы Падродскай адкрыта аддзяленне паштовай сувязі. Яно будзе абслугоўваць Варшаўскую шашу, вуліцы Сальніківа, Махновіча, Пралетарскую, Армейскую, Якельчыка, частку вуліцы Чырванасцяжнай і Падродскай. Усяго тут жыве каля васьмі тысяч чалавек.
 У новым аддзяленні кліенту прапануюць увесць спектр паслуг сувязі. Такім чынам, раён, які неафіцыйна называюць Зарэччым, цяпер з сувяззю.
Яна СВЕТАВА

ОАО «Стройдетали»
 УНП 600246748
ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ 23 октября 2013 года
ВНЕОЧЕРЕДНОГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ ОБЩЕСТВА
по адресу: г. Вилейка, ул. Стахановская, 134, помещение столовой.

Повестка дня:
 1. Уменьшение уставного фонда за счет аннулирования акций, выкупленных на баланс общества по требованию акционеров.
 2. Внесение изменений в устав общества.
 3. Выплата дивидендов за I полугодие 2013 года.

Списки акционеров на участие в собрании — по состоянию реестра на 18 октября 2013 года.
 Начало собрания в 10.00. Время регистрации 9.00—9.50.
 Для регистрации акционером иметь при себе паспорт, представителям акционеров — паспорта и доверенности.
Справки по тел. 8 (01771) 2 25 48.

Открытое акционерное общество
«Дорожно-строительный трест № 5»
 (г. Минск, ул. Широкая, 26)
извещает о проведении 21 октября 2013 года в 11 часов 00 минут
внеочередного общего собрания акционеров
по адресу: г. Минск, ул. Широкая, 26 (актовый зал).
Форма проведения собрания: очная.
Инициатор созыва: наблюдательный совет.
Основание созыва: решение наблюдательного совета.

ПОВЕСТКА ДНЯ:
 1. О выплате дивидендов по результатам деятельности Общества за III квартал 2013 года.
 С материалами собрания можно ознакомиться по адресу: г. Минск, ул. Широкая, 26, отдел механизации и энергетики, по рабочим дням с 10 октября 2013 года по 18 октября 2013 года с 8.00 до 17.00, (понедельник — четверг) и с 8.00 до 15.45 (пятница), либо 21 октября 2013 года по месту проведения собрания, тел. для справок (017) 281 24 27.
 Регистрация акционеров (их представителей), прибывших на собрание: 21 октября 2013 года с 9.30 до 10.45 по месту проведения собрания. При себе иметь паспорт, представителю акционера иметь паспорт и доверенность акционера или договор.
 УНП 10021998 *Наблюдательный совет ОАО «ДСТ № 5»*

Ликвидатор ООО «Центр правовых услуг»
ПОВОДИТ ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА
Иностранного общества с ограниченной ответственностью «Истгейт форест»,
расположенного по адресу: Минская область, Воложинский район, Першайский сельский совет,
вблизи деревни Ислачевка на земельном участке с кадастровым номером 622085000001000001
площадью 22800 кв.м, находящемся на праве аренды:

№ лота	Наименование имущества	Ед. изм.	Кол-во	Начальная цена предмета торгов, бел. руб.	Сумма НДС 20%, бел. руб.	Начальная цена предмета торгов с НДС, бел. руб.	Сумма в размере 5%, бел. руб.
1	Капитальные строения с инвентарными номерами: 632/С-24385 (подкрановые пути) площадью 66,6 кв.м 632/С-15295 (арочник) площадью 655,2 кв.м 632/С-15289 (цех по переработке мелкотоварной древесины), площадью 900,6 кв.м 632/С-15291 (здание конторы) площадью 62,7 кв.						

